

Interreg
Italia-Slovenija

Cofinanziato
dall'Unione europea
Sofinancira
Evropska unija

PROGRAM
INTERREG VI-A
ITALIJA – SLOVENIJA
2021-2027

Odobrila Evropska komisija

Izvedbeni sklep C(2022) 5745 z dne 3. avgusta 2022

Kazalo

1. STRATEGIJA SKUPNEGA PROGRAMA: GLAVNI RAZVOJNI IZZIVI IN ODZIVI POLITIKE	7
1.1. PROGRAMSKO OBMOČJE	7
1.2. STRATEGIJA SKUPNEGA PROGRAMA: POVZETEK GLAVNIH SKUPNIH IZZIVOV, OB UPOŠTEVANJU EKONOMSKIH, SOCIALNIH IN TERITORIALNIH RAZLIK TER NEENAKOSTI, POTREBE PO SKUPNIH NALOŽBAH TER DOPOLNJEVANJA IN SINERGIJE Z DRUGIMI PROGRAMI IN INSTRUMENTI FINANCIRANJA, IZKUŠENJ IZ PRETEKLOSTI IN MAKROREGIONALNIH STRATEGIJ TER STRATEGIJ ZA MORSKE BAZENE, V PRIMERIH KO JE PROGRAMSKO OBMOČJE DELNO ALI V CELOTI ZAJETO V ENO ALI VEČ STRATEGIJ.....	7
Pregled družbenoekonomskih značilnosti	7
Raziskave in inovacije	8
Energija, podnebne spremembe in trajnostni razvoj	9
Delo, človeški kapital in jezikovne manjšine ter zdravstveno varstvo	13
Povezljivost in prevozi	15
Naravna in kulturna dediščina ter turizem	17
Upravljanje	20
Nadgradnja preteklih izkušenj	22
Poslanstvo programa	26
Komplementarnost in sinergije z drugimi programi in MRS	26
Horizontalna načela.....	27
1.3 UTEMELJITEV IZBIRE STRATEŠKIH CILJEV SPECIFIČNIH CILJEV INTERREGa, USTREZNIH PREDNOSTNIH NALOG, SPECIFIČNIH CILJEV IN OBLIK PODPORE TER OBRAVNAVANJE, KJER JE USTREZNO, MANJKAJOČIH POVEZAV V ČEZMEJNI INFRASTRUKTURI	29
2. PREDNOSTNE NALOGE	40
2.1. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE.....	40
2.1.1. SPECIFIČNI CILJ	40

2.1.2 POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO	40
2.1.3 KAZALNIKI.....	41
2.1.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE	42
2.1.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ.....	43
2.1.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV.....	43
2.1.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA.....	43
2.2. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE.....	44
2.2.1. SPECIFIČNI CILJ	44
2.2.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO.....	44
2.2.3 KAZALNIKI.....	46
2.2.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE	47
2.2.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ.....	47
2.2.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV.....	47
2.2.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA.....	47
2.3. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE.....	48
2.3.1. SPECIFIČNI CILJ	48
2.3.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO	48
2.3.3 KAZALNIKI.....	50
2.3.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE	51

2.3.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ.....	51
2.3.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV.....	51
2.3.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA.....	51
2.4. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE.....	52
2.4.1. SPECIFIČNI CILJ	52
2.4.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO	52
2.4.3 KAZALNIKI.....	54
2.4.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE	55
2.4.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIHOBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ.....	56
2.4.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV.....	56
2.4.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA.....	56
2.5. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE.....	57
2.5.1. SPECIFIČNI CILJ	57
2. 5.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO	57
2. 5.3 KAZALNIKI	60
2.5.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE	62
2.5.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIHOBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ.....	63
2. 5.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV.....	63
2.5.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA.....	63
2. 6. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE.....	64

2.6.1. SPECIFIČNI CILJ	64
2.6.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO	64
2.6.3 KAZALNIKI.....	65
2.6.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE	66
2.6.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ.....	67
2.6.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV.....	67
2.6.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA.....	67
2.7. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE.....	68
2.7.1. SPECIFIČNI CILJ	68
2.7.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO	68
2.7.3 KAZALNIKI.....	69
2.7.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE	70
2.7.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ	70
2.7.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV.....	70
2.7.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA.....	70
3. NAČRT FINANCIRANJA	72
3.1. ODOBRENA FINANČNA SREDSTVA PO LETIH	72
3.2. SKUPNA ODOBRENA FINANČNA SREDSTVA PO SKLADIH IN NACIONALNEM SOFINANCIRANJU	72
4. SPREJETI UKREPI ZA VKLJUČITEV USTREZNIH PROGRAMSKIH PARTNERJEV V PRIPRAVO PROGRAMA INTERREG IN VLOGA TEH PROGRAMSKIH PARTNERJEV PRI IZVAJANJU, SPREMLJANJU IN VREDNOTENJU.....	75

5. PRISTOP H KOMUNICIRANJU IN PREPOZNAVNOSTI PROGRAMA INTERREG (CILJI, CILJNO OBČINSTVO, KOMUNIKACIJSKI KANALI, VKLJUČNO Z DRUŽBENIMI MEDIJI, KJER JE USTREZNO, NAČRTOVANI PRORAČUN IN USTREZNI KAZALNIKI ZA SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE).....	78
6. NAVEDBA PODPORE ZA PROJEKTE MANJŠEGA OBSEGA, VKLJUČNO Z MAJLIMI PROJEKTI V OKVIRU SKLADOV ZA MALE PROJEKTE.....	81
7. IZVEDBENE DOLOČBE	83
7.1. Organi programa	83
7.2. Postopek za ustanovitev skupnega sekretariata.....	84
7.3. Porazdelitev obveznosti med sodelujočimi državami članicami in, kjer je primerno, tretjimi ali partnerskimi državami in ČDO v primeru finančnih popravkov, ki jih naloži organ upravljanja ali Komisija	85
8. UPORABA STROŠKOV NA ENOTO, PAVŠALNIH ZNESKOV, PAVŠALNIH STOPENJ IN FINANCIRANJA, KI NI POVEZANO S STROŠKI.....	89
Priloga 3 - Seznam načrtovanih operacij strateškega pomena s časovnico.....	90

1. STRATEGIJA SKUPNEGA PROGRAMA: GLAVNI RAZVOJNI IZZIVI IN ODZIVI POLITIKE

1.1. PROGRAMSKO OBMOČJE

Programsko območje se razprostira na skupni površini 19.841 km² in ima skupno približno 3 milijone prebivalcev. Pokriva 5 italijanskih regij NUTS 3 (Benetke, Videm, Pordenone, Gorica in Trst) in 5 slovenskih regij NUTS 3 (Primorsko-notranjska, Osrednjeslovenska, Gorenjska, Obalno-kraška in Goriška). Na splošno sta na ravni NUTS 2 na italijanski strani vključeni regiji Veneto in Furlanija Julijska krajina, na slovenski strani pa slovenski zahodna in vzhodna kohezijska regija. Pet italijanskih regij NUTS 3 je v regiji NUTS 2 Veneto in štiri v regiji NUTS 2 Furlanija Julijska krajina, pet regij NUTS 3 na slovenski strani pa je v kohezijski regiji NUTS 2 Vzhodna Slovenija in štiri NUTS 3 regije se nahajajo v kohezijski regiji NUTS 2 Zahodna Slovenija.

Kopenska meja med Italijo in Slovenijo je dolga 232 km in je morfološko zelo razvejana, prečka gore, ravnine in obalna območja. Programsko območje obsega alpske gorske pokrajine in vznožja, hribovje in nižine, porečja, pokrajine morskih lagun, kraško planoto in več kot 320 km obale Jadranskega morja, ki predstavlja vir tako z okoljskega kot gospodarskega vidika.

Programsko območje obsega urbana območja, kot so Trst, Videm, Gorica, Ljubljana, Pordenone, Benetke, somestje Koper-Izola- Piran, Nova Gorica, Kranj in Postojna. Vključuje tudi več urbanih središč, ki se nahajajo na relativno kratkih razdaljah drug od drugega. Na obali je vidna neposredna bližina mest Trst in Koper, v južnem delu čezmejnega območja in funkcionalnega urbanega območja na Goriškem (Nova Gorica, Gorica in Šempeter-Vrtojba), kjer deluje EZTS GO od leta 2011.

1.2. STRATEGIJA SKUPNEGA PROGRAMA: POVZETEK GLAVNIH SKUPNIH IZZIVOV, OB UPOŠTEVANJU EKONOMSKIH, SOCIALNIH IN TERITORIALNIH RAZLIK TER NEENAKOSTI, POTREBE PO SKUPNIH NALOŽBAH TER DOPOLNJEVANJA IN SINERGIJE Z DRUGIMI PROGRAMI IN INSTRUMENTI FINANCIRANJA, IZKUŠENJ IZ PRETEKLOSTI IN MAKROREGIONALNIH STRATEGIJ TER STRATEGIJ ZA MORSKE BAZENE, V PRIMERIH KO JE PROGRAMSKO OBMOČJE DELNO ALI V CELOTI ZAJETO V ENO ALI VEČ STRATEGIJ.

Pregled družbenoekonomskih značilnosti

Programsko območje je morfološko in orografsko izjemno raznoliko ozemlje. Zanj je značilna prisotnost pretežno gosto poseljenih območij na italijanski strani in več ruralnih območij na slovenski strani. Obmejna območja kažejo stalne negativne trende spreminjanja prebivalstva,

zlasti na italijanski strani, kjer se prebivalstvo povsodkrči, staranje pa je vse večji problem (Eurostat 2020). Poleg tega se povečujejo razlike med urbani središči in manjšimi občinami.

Po gospodarskih razmerah čezmejno območje ni daleč od standardov EU, pri čemer je italijanska stran nekoliko nad povprečjem EU glede BDP na prebivalca, slovenska stran pa nekoliko pod povprečjem. Tako italijansko kot slovensko gospodarstvo, ki v zadnjih letih beležita ugodno rast v vseh sektorjih, trenutno beležita vpliv negativnih posledic pandemije COVID-19.

Glede na podatke Eurostata za zadnja štiri leta je v programskem območju BDP na prebivalca najvišji v tržaški in osrednjeslovenski regiji NUTS3, najnižji pa v primorsko-notranjski regiji NUTS3. Vsi podatki za obdobje od 2016 do 2019 kažejo porast BDP na prebivalca za vse regije NUTS3.

Raziskave in inovacije

Po Letnem evropskem sistemu inovacijskih kazalnikov, ki primerja rezultate, dosežene na področju raziskav in inovacij v državah članicah EU, sta Italija in Slovenija v letu 2020 v skupini »zmernih inovatorjev«, le Furlanija - Julijska krajina se je uvrstila med »močne inovatorje«.

Ključni vidik pri razvoju politik raziskav in razvoja je povezan z uvedbo regionalnih strategij pametne specializacije. Te so bile razvite z namenom določanja prednostnih nalog, ki temeljijo na regionalnih konkurenčnih prednostih. Tri strategije specializacije Furlanije - Julijske krajine, dežele Veneto in Slovenije za programsko obdobje 2021–2027 imajo skupne prednostne naloge, ki jih je mogoče izpostaviti za izgradnjo čezmejnih razvojnih smernic. Skupne prednostne naloge zajemajo: agroživilstvo, kreativne industrije/turizem, pametno proizvodnjo, zdravje in trajnostno naravnane aktivnosti. Prehod v krožno gospodarstvo velja za skupno potrebo in predstavlja potencial za nove poslovne priložnosti.

Po drugi strani pa indeks digitalnega gospodarstva in družbe (DESI) postavlja Italijo na dno seznama glede povezljivosti in uporabe spletnih storitev. Glede izdatkov za raziskave in razvoj v sektorju IKT (podatki za leto 2015) se Slovenija uvršča nad povprečje EU, Italija pa pod njim. Delež sektorja IKT v BDP je v obeh državah nižji od povprečja EU.

Kar zadeva uporabo »digitalnih rešitev v zasebnem sektorju«, je Italija v primerjavi s povprečjem EU v srednje nizkem razredu, vendar je vrednost za »umestitev tovrstnih rešitev na tržišče« med najnižjimi v EU. Vrednosti teh dveh kazalnikov so za Slovenijo v srednjem razredu. Preliminarna

analiza je pokazala, da je digitalizacija medsektorska potreba, da je treba izboljšati uporabo spletnih storitev in digitalnih veščin.

Digitalizacija je horizontalna tema, ki jo organi in deležniki na čezmejnem območju ocenjujejo kot pomembno. Digitalna povezljivost in uporaba IKT je pomemben dejavnik za socialno-ekonomski razvoj območja. Razpoložljivost visoko zmogljive širokopasovne internetne povezave je ključnega pomena. Poleg tega digitalizacija dokazano povečuje produktivnost in služi kot osnova za nove visokotehnološke storitve.

Glede na vse to je bilo ugotovljenih več **skupnih izzivov**. Prvič, večina podjetij na programskem območju je relativno majhnih in z nizko inovacijsko zmogljivostjo ter so zato manj konkurenčna: obstaja nizka raven izdatkov za raziskave in razvoj ter zlasti za industrijske raziskave, ki so potrebne za tehnološki prenos. To poudarja potrebo po obravnavi zmanjšane konkurenčnosti za nedigitalizirana MSP, pri čemer na digitalizacijo gledamo kot na potencial za poslovno podporo in promocijo grozdov na eni strani, na drugi strani pa obstaja zahteva po administrativni in birokratski poenostavitvi ter digitalizaciji, zlasti na podeželju in oddaljenih območjih. Z istega vidika so naložbe v raziskave in razvoj pod ravno gospodarskega razvoja na tem območju, v inovacijskih procesih pa je malo sodelovalnega pristopa, kar vodi do omejene zmožnosti MSP za uporabo razpoložljivih raziskovalnih in inovacijskih izdelkov. Poleg tega lahko iz integracije strategij S3 izhajajo dodatne priložnosti.

Zato **želena sprememba** zajema štiri glavne sklope potrebnih ukrepov za podporo vlaganju v raziskave in razvoj ter vključevanje MSP: spodbujanje tehnološke nadgradnje in izboljšanje prenosa tehnologije v MSP, povečanje in zagotavljanje kontinuitete naložb v raziskave in razvoj ter uporabne raziskave, krepitev sodelovanja med raziskavami in razvojem centrov in podjetij, spodbujanje ustvarjanja čezmejnih grozdov in spodbujanje kapitalizacije rezultatov raziskav in razvoja, doseženih na regionalni ravni, v novem integriranem okviru, ki izkorišča skupne prednostne naloge S3. Poleg tega je mogoče doseči spremembe s spodbujanjem čezmejnega mreženja podjetij, povezovanja v grozde in prenosa tehnologije tudi prek digitalnih svetovalnih storitev za MSP.

Energija, podnebne spremembe in trajnostni razvoj

Programsko območje se sooča s skupnimi izzivi na področju podnebnih sprememb in zasleduje cilje globalnega trajnostnega razvoja. Raznolikost podnebnih pasov znotraj območja potrjuje potrebo po iskanju posebnih učinkovitih protiukrepov. Glavne točke so: zmanjšanje emisij, proizvodnja obnovljive energije, energetska učinkovitost. Podnebne spremembe vplivajo na

programsko območje v smislu naraščajoče povprečne temperature, občutljivosti na poplave in naravne nesreče, kar kaže na potrebo po nadaljnjih posegih na področjih energije, prometa, upravljanja z vodami, trajnostne rabe tal, boljšega gospodarjenja z gozdovi in preprečevanja naravnih tveganj v dolgoročnem smislu.

Zadnji podatki Evropske agencije za okolje in Eurostata o izpustih toplogrednih plinov (objavljeni oktobra 2020, stanje v 2018) potrjujejo, da tako Italija (-17,9 %) kot Slovenija (-7,2 %) zmanjšujeta izpuste glede na raven iz leta 2005, vendar še vedno ne dosegata cilja -20 %, ki ga za leto 2020 določa podnebno-energijski sveženj EU.

Povečanje deleža obnovljivih virov energije je nujno za doseganje podnebnih in energetskih ciljev EU. Cilj EU je doseči 20 % svoje energije iz obnovljivih virov do leta 2020 in vsaj 32 % do leta 2030: Italija je dosegla svoj nacionalni cilj do leta 2020 (17 %), čeprav je njen rezultat (18,2 %) pod povprečjem EU 20. %. Slovenija še ni dosegla nacionalnega cilja 2020 (25 %), čeprav je nacionalni delež nad povprečjem EU 20 % (21,7 %).

Na lokalni ravni je 75 od 259 občin na italijanski strani, ki so ozemeljsko vključene v program, podpisnic konvencije županov za podnebje in energijo (29 %), z absolutno prevlado na območju NUTS 3 Videm (25 občin) in Pordenone (24 občin), relativno pa na območju NUTS 3 Trst (50 %) in Pordenone (49 %) ter Venezia in Meolo v metropolitanskem območju Benetk. Podpisnice so tudi številne slovenske občine, večina jih je na Gorenjskem, obstajajo pa tudi druge, med njimi Idrija, Ajdovščina, Pivka ter tri mestne občine: Koper, Nova Gorica in Ljubljana.

Leta 2015 so vse države članice Združenih narodov potrdile Agendo 2030 za trajnostni razvoj. Dokument vsebuje 17 ciljev trajnostnega razvoja. Obe državi sta imeli v letu 2020 visoko oceno, Slovenija je na 12. mestu z oceno 79,8, Italija pa na 30. mestu z oceno 77,07 od 162. Obe državi morata nujno ukrepati proti podnebnim spremembam. Po sporazumih ZN o podnebnih spremembah in strategijah EU morajo vse države EU pripraviti in sprejeti 10-letni integrirani nacionalni energetski in podnebni načrt (NECP). Tako Italija kot Slovenija sta predložili končni različici svojega NECP. Glavni elementi teh podnebnih načrtov predvidevajo zmanjšanje porabe fosilnih virov energije v prometu, industriji, gospodinjstvih in kmetijstvu (npr. toplotna sanacija stavb, krepitev okolju prijaznih proizvodnih procesov, povečanje privlačnosti in s tem deleža sistemov javnega prevoza, trajnostno gozdarstvo), spodbujanje obnovljivih virov energije (sončna, geotermalna, veter, biomasa) in varovanje biotske raznovrstnosti. Prav tako je ključnega pomena, da načrti za zmanjševanje CO₂ vsebujejo ukrepe za večjo ozaveščenost prebivalstva o teh vprašanjih in dejavnostih raziskav in razvoja.

Kar zadeva ravnanje z odpadki in vodo, podatki za leto 2019 kažejo, da prebivalci Kohezijske regije Zahodna Slovenija ustvarijo 482 kg komunalnih odpadkov/osebo. Ločeno zberejo 71,9 % te količine odpadkov. 1,8 % nastalih odpadkov predstavljajo nevarni odpadki iz proizvodnih in storitvenih dejavnosti.

Podatki ISPRA za leto 2019 poročajo, da je bilo v Venetu in Furlaniji - Julijski krajini (FJK) proizvedenih skupno 365,80 kg gospodinjskih odpadkov na osebo oziroma 334,41 kg na osebo. Dežela Veneto je s 73,6 % prva v Italiji po odstotku ločenega zbiranja komunalnih odpadkov, FJK pa četrta s 65,5 %.

Krožno gospodarstvo ima potencial pri podpiranju pristopov od spodaj navzgor, pri oblikovanju in izvajanju materialnega toka v zankah, ki se končajo na lokalni ali regionalni ravni (tj. odpadki ene industrije so material za drugo, kar vodi do zmanjšane pritiska na naravne vire).

Slovenska vlada je krožno gospodarstvo in zeleni razvoj razglasila za strateška cilja Slovenije in leta 2016 sprejela Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo. Poleg tega je bil leta 2018 pripravljen Načrt za krožno gospodarstvo v Sloveniji. V Sloveniji strateške raziskave in inovacije povezuje Partnerstvo o krožnem gospodarstvu v poslovnem sektorju, izobraževalne in raziskovalne ustanove, nevladne organizacije in druge partnerje v nove vrednostne verige. Takšna partnerstva se osredotočajo na trajnostno energijo, biomase in alternativne surovine, sekundarne surovine, funkcionalne materiale, procese in tehnologije ter krožne poslovne modele. Krožne prakse so skušali vpeljati tudi v turizem.

Direktive EU o krožnem gospodarstvu so bile v italijanski pravni sistem prenesene z zakonodajno uredbo št. 116/2020, osredotočen predvsem na zmanjševanje odpadkov in recikliranje. Deželni zakon Furlanije Julijske krajine št. 34/2017, ki uveljavlja regionalni sistem ravnanja z odpadki, ki poleg zmanjšanja proizvodnje odpadkov poudarja ponovno uporabo, obnovo in recikliranje, uvaja regionalni forum o krožnem gospodarstvu, ki ga sestavljajo strokovnjaki in deležniki, ter krepí prakso zelenih javnih naročil. Dežela Veneto je sprejela regionalno strategijo trajnostnega razvoja, ki med petimi strateškimi prednostnimi nalogami podpira spodbujanje krožnega gospodarstva (del. CR št. 80/2020), medtem ko je strategijo trajnostnega razvoja regije FJK še treba dokončati.

Čezmejno upravljanje krožnega ravnanja z odpadki je še vedno težavno zaradi razlik v nacionalnih predpisih in visokih stroškov infrastrukture. Posebne potrebe čezmejnega pomena, razen tistih, ki so povezane z vplivom podnebnih sprememb, kot je obravnavano v namenskih odstavkih zgoraj, lahko obstajajo v zvezi z odpadki, ki jih povzroča turizem, kar bi lahko bilo še

posebej škodljivo za regionalne ekosisteme. Na nekaterih zavarovanih naravnih območjih in urbanih funkcionalnih območjih v bližini meje (kot Trst z okolico in Gorica/Nova Gorica/Šempeter-Vrtojba) je mogoče razmisliti o skupnih pristopih za ozaveščanje in krepitev zmogljivosti v krožnem gospodarstvu.

Pobude krožnega gospodarstva postajajo vse bolj uporabne, tako na ravni podjetij kot na ravni javnih lokalnih akterjev, kot so občine. Vendar še vedno obstaja vrzel na regionalni in čezmejni ravni, cilji krožnega gospodarstva pa še vedno niso doseženi in jih je treba še naprej spodbujati.

V zvezi z upravljanjem z vodami in s tem povezanimi okoljskimi vprašanji so za območje Benetk skozi vso zgodovino značilni posebni odnosi z vodo, tako notranjo kot morsko. Ozemlje pokriva končni odsek mnogih pomembnih italijanskih rek, ki se zlivajo v Jadransko morje: Tagliamento, Livenza, Piave, Sile, Brenta-Bacchiglione in Adige. Večina vodotokov je zajezenih, v nekaterih primerih je struga višja od višine zemljišč, kar je značilno za meliorirana zemljišča. Te naravne danosti, skupaj z močno pozidanostjo, so razlogi za vse pogostejše poplave zaradi oteženega vpijanja padavinske vode. Po podatkih ARPA je kakovost vode hidrografskih porečij teh rek dobra.

Evropski parlament in Svet sta sprejela direktivo o pomorskem prostorskem načrtovanju, da bi ustvarila skupni okvir za pomorsko prostorsko načrtovanje v Evropi, zmanjšala potencialne konflikte med sektorji, spodbudila naložbe in povečala čezmejno sodelovanje med državami EU za razvoj ladijskih poti, energetske infrastrukture in zaščito okolja tudi z razvojem skladnih mrež zavarovanih območij. Pomembno je tudi sklicevati se na Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta o celostnem upravljanju obalnih območij (2002/413/ES) in s tem povezan predlog nove direktive EU.

Zgoraj navedena dejstva in podatki omogočajo identifikacijo več **skupnih izzivov**. Prvič, obravnavati je treba vplive podnebnih sprememb na obeh straneh meje, kot so globalno segrevanje, občutljivost na poplave in naravne nesreče. in obvladovanje vplivov podnebnih sprememb, ker bi lahko ogrozili uporabnost krajin in naravnih virov. Zato obstaja močna potreba po nadaljnjih posegih za ublažitev vpliva podnebnih sprememb, zlasti na področju energije, prometa, upravljanja z vodo, porabe tal, upravljanja z gozdovi in preprečevanja naravnih tveganj, ob upoštevanju, da promet in zgradbe porabijo veliko energije, povzročajo onesnaževanje zraka in emisije CO₂. Kar zadeva upravljanje z odpadki in vodo, sta skupna izziva različno upravljanje na obeh straneh meje in upravljanje negativnega vpliva odpadkov, ki nastanejo zaradi turizma.

S tem povezane **zelene spremembe** so številne: zmanjšanje emisij CO₂ z izboljšanjem energetske učinkovitosti kot tudi z razvojem bolj trajnostne mobilnosti v skladu s cilji evropskega zelenega dogovora, izboljšanje vključevanja pri oblikovanju politik, podpiranje razvoja in uporabe zelenih tehnologij, izkoriščanje najboljših praks in promocijo uvajanje in širjenje IKT. Nazadnje, podporni ukrepi za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, odvisno od teritorialnega konteksta, prilagojeni odzivi za vse vrste krajin in naravnih virov, ki pokrivajo celotno programsko območje, kot so upravljanje kakovosti rečne in morske vode, poraba tal in obalna erozija, gozd in upravljanje obalnih območij ter preprečevanje naravnih tveganj. Kar zadeva ravnanje z odpadki in vodo, zelene spremembe vključujejo spodbujanje integrirane infrastrukture za ravnanje z odpadki in inovativnih tehnologij za izboljšanje učinkovitosti virov v vodnem sektorju ter razvoj skupnih pristopov za ozaveščanje in krepitev zmogljivosti o krožnem gospodarstvu, ki izkorišča tudi najboljše prakse ravnanja z odpadki in recikliranja.

Delo, človeški kapital in jezikovne manjšine ter zdravstveno varstvo

Tako v Italiji kot v Sloveniji je imela pandemija in posledično zaprtje številnih sektorjev gospodarskih dejavnosti precejšen vpliv na trg dela. Močan upad gospodarske aktivnosti je zajel številne sektorje in odvrnil ljudi od udeležbe na trgu dela, kar je povzročilo krčenje stopnje aktivnosti, kar je posledično vplivalo na dobre trende iz prejšnjih let.

Stopnja delovne aktivnosti aktivnega prebivalstva v Zahodni Sloveniji je bila v letu 2019 po podatkih SURS 89-odstotna, povprečna stopnja brezposelnosti pa 4-odstotna.

Podatki deželnih statističnih raziskovanj Furlanije Julijske krajine za leto 2019 poročajo o skupni stopnji zaposlenosti aktivnega prebivalstva 66,3 %, skupni stopnji brezposelnosti 6,7 %, stopnji zaposlenosti v Venetu 66,6 %, stopnji brezposelnosti 6,4 % z metropolitanskim mestom Benetke, ki se uvršča v regionalno povprečje.

Kar zadeva žensko populacijo, je stopnja delovne aktivnosti (podatki EUROSTAT) bistveno nižja v vseh treh regijah za referenčno leto: 70,4 % v Zahodni Sloveniji, 58,6 % v FVG in 58,8 % v Venetu. Stopnja zaposlenosti mladih (15-24 let) je povsod na programskem območju nižja od povprečja EU.

Pri izobraževanju in še posebej osnovnem izobraževanju se Slovenija uvršča višje od povprečja EU, italijanske regije pa nekoliko zaostajajo. Ponudba univerzitetnega študija je v okolici razširjena, zahvaljujoč institucijam z dolgoletno tradicijo in novoustanovljenim ustanovam. Univerze v Ljubljani (38.762 študentov), Primorski (5.338 študentov) in Novi Gorici (800

študentov) ponujajo širok spekter študijskih programov, tudi v Trstu (15.179 študentov), Vidmu (14.942 študentov) in Benetkah (20.795 študentov) so univerze s široko paleto programov, ki pokrivajo vse sektorje od biologije do tehničnih smeri, družbenih ved itd. Ob meji obstaja precej razširjena ponudba visokošolskega izobraževanja in usposabljanja. Kljub temu je lahko prehod iz izobraževanja v svet dela zahteven in določeno število mladih tvega, da ne bodo niti zaposleni niti se ne bodo izobraževali ali usposabljali (t.i. NEET). V zvezi s tem je problem bolj prisoten v Italiji, kjer je bil leta 2021 delež NEET-ov v populaciji med 15 in 24 letom 19,8 % (Eurostat), kar je več od povprečja EU in 3-krat več kot v Sloveniji (stopnja 6,6 %).

Kar zadeva vprašanja jezikovnih manjšin, ima italijanska skupnost v Sloveniji pravico do izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja in razvoja tega izobraževanja. V Italiji so javne šole s slovenskim jezikom v Trstu, Gorici in Vidmu ter izobraževalni zavod s slovensko-italijanskim dvojezičnim poukom v Špetru (San Pietro al Natisone).

Za programsko območje je značilna prisotnost kulturnih in jezikovnih skupin, vključno z italijansko manjšino, ki živi v Obalno-kraški regiji Slovenije, in slovensko manjšino, ki živi ob državni meji. Slovensko manjšino ščitita italijanski zakon 482/1999 in posebej zakon 38/2001 ter deželni zakon 26/2007. Italijanska narodna skupnost je neposredno zaščiten z Ustavo Republike Slovenije in ima posebno pravico do vzgoje in izobraževanja v italijanskem jeziku.

Na obeh straneh kopenske meje se uporabljata tako italijanski kot slovenski jezik. Dvojezičnost je zunaj območij, kjer živita obe jezikovni manjšini, nehomogena in je različno razširjena glede na čezmejno geografsko območje in glede na starostne skupine prebivalstva. Medtem ko se jezik pogosto obravnava kot ovira, je v obmejnem delu programskega območja sposobnost govorjenja obeh jezikov močna prednost za povečanje zaposljivosti in mobilnosti čezmejnih delavcev ter za povečanje konkurenčnosti trgov dela. Čezmejna območja, kjer že obstaja dvojezično prebivalstvo, imajo večji potencial za razvoj.

V zvezi s sektorjem zdravstvenega varstva na programskem območju, ki ga je pandemija močno prizadela, je treba omeniti, da je že leta v splošnem procesu razvoja in sprememb. Strukturni kazalniki odražajo spremembo prevladujočega toka storitev, s premikom od bolnišnične oskrbe k lokalni, kar potrjuje zmanjševanje ponudbe bolnišničnih storitev. Po podatkih Eurostata in Nacionalnega inštituta za javno zdravje se tako Italija kot Slovenija soočata z zmanjševanjem števila bolniških postelj na prebivalca. V Italiji je to število padlo s 3,9 postelje na 1000 prebivalcev v letu 2007 na 3,2 v letu 2018, medtem ko se je povprečje EU zmanjšalo s 5,7 na 5. V Sloveniji se glede na širši interval od leta 1980 do 2018 upad bolniških postelj na prebivalca giblje od 6,9 postelje na 1.000 prebivalcev na 4,4.

Kar zadeva razmere na trgu dela, se **skupni izzivi** nanašajo na potrebo po obvladovanju vpliva pandemije, pa tudi na strukturne pomanjkljivosti, kot so premagovanje pravnih in upravnih ovir, jezikovne ovire ter preprečevanje tveganja revščine in socialne izključenosti, osredotočanje na prikrajšane skupine prebivalstva (npr. invalidi, migranti, starejši, mladi in ljudje iz najbolj izoliranih in oddaljenih območij). Kar zadeva izobraževanje, pravice jezikovnih manjšin in dvojezičnost, se skupni izzivi nanašajo predvsem na ponudbo javnega izobraževanja, inovativnost in integracijo. Dvojezična izobraževalna ponudba še vedno ni dovolj podprta na območju, kjer je prisotnost jezikovnih manjšin pomembna prednost. Treba je učinkovito obravnavati družbene (staranje prebivalstva) in tehnološke spremembe. Še vedno obstaja šibka povezava med visoko stopnjo izobrazbe in trgom dela ter vse večje število NEET-ov. Nazadnje je pandemija dodatno izpostavila izzive v zdravstvenem sektorju: lokalne razlike v dostopu do zdravstvenih storitev, pomanjkanje zdravstvenih delavcev na primarni ravni, zlasti na podeželju in obrobni območjih, zdravstvene storitve in politike, ki so še vedno nacionalno in regionalno usmerjene, so glavni elementi, ki jih je potrebno obravnavati.

Dosledno se **zelene spremembe** osredotočajo na zagotavljanje več teritorialnih storitev, ki si prizadevajo za dostopnost in čezmejni pristop. V zvezi s trgom dela se zelene spremembe osredotočajo na izvajanje integriranih razvojnih strategij za spodbujanje priložnosti za oživetev gospodarstva prek IKT in krožnega gospodarstva (zelena in modra rast), na ustvarjanje ugodnih pogojev za odpravljanje posebnih ovir za čezmejno zaposljivost, obravnavanje potreb starajočega se prebivalstva, rast z naložbami v usposabljanje in podporo konkurenčnosti MSP. Če se osredotočimo na izobraževanje, so zelene spremembe številne, od potrebe po vlaganju v dvojezičnost do širše uporabe IKT ter izboljšanja usklajevanja med podjetji in sistemi terciarnega izobraževanja za izpolnjevanje potreb trga dela.

Povezljivost in prevozi

Kar zadeva čezmejno prometno infrastrukturo, je za območje značilna prisotnost dveh krakov baltsko-jadranskega koridorja TEN-t.

V primeru Slovenije je dobro razvita infrastruktura omogočila gospodarsko rast države s spodbujanjem mobilnosti in logistike blaga in storitev. Prometno omrežje je dobro razvito z mednarodnim letališčem poleg glavnega mesta; preostali del države je dobro povezan s cestnim in železniškim omrežjem, čeprav še vedno obstajajo vrzeli med mestnimi in podeželskimi območji ter v čezmejni perspektivi, saj obstajajo območja, kjer povezave še niso dovolj razvite. Na programskem območju to še posebej velja za zgornji del doline Soče kjer bi boljša železniška povezava z drugimi regijami pomagala zadovoljiti potrebe lokalnega

prebivalstva in naraščajočega povpraševanja po turizmu. Kakor koli že, gostota avtocest v Sloveniji je nad priporočenim povprečjem EU-28, ko gre za cestni prevoz, je država dobro povezana z ostalo Evropo. Urejenih je več kot 700 km avtocest in 1000 km magistralnih cest.

Na italijanski strani programskega območja je ozemlje oskrbovano z razvito in sodobno mrežo povezovalnih infrastruktur, čeprav čezmejne povezave še vedno zaostajajo. Avtoceste (Dežela Veneto ima 9.612 km cest, Furlanija Julijska krajina pa 3.929 km), pristanišča (beneško območje in Trst) in letališča (mednarodno letališče Benetke in Trst) tvorijo precej razvejano prometno omrežje za ljudi in blago, čeprav obstaja še potencial za razvoj izmenjav in intermodalne infrastrukture.

Pristaniški sistem območja Benetk sestavljajo pristanišča Benetke, Marghera in Chioggia. Podatki v zvezi s tretjim četrtletjem potrjujejo upad prometa v 2020 za pristanišča v laguni: pristanišče Benetke je izgubilo približno 2 milijona ton v primerjavi s prvimi 9 meseci 2019 (-11 %), pristanišče Chioggia je izgubilo približno 313 tisoč ton v istem obdobju, to je -33 %.

Tržaško pristanišče ima notranje železniško omrežje povezano z nacionalnim in mednarodnim omrežjem. Če primerjamo podatke tržaške pristaniške uprave o tovornem prometu v obdobju januar–september 2019 in 2020, ugotovimo, da je padel s 46.194.710 ton na 40.422.731 ton, to je skupno -12,49 %.

Luka Koper je specializirana za prevozzabojnikov. Tovorni promet v letu 2020 znaša 19.523.133 ton, kar je 14,3 % manj kot v letu 2019 (22.792.647 ton) in ima največji delež v Jadranskem morju.

Hitra rast zračnega potniškega prometa je bila eden najpomembnejših dogodkov v prometnih storitvah v zadnjih letih, tako v EU kot drugod po svetu, pa tudi glavna oblika prevoza, ki je bila opuščena zaradi pandemije COVIDa.

Če pogledamo celotno programsko območje, čeprav imajo partnerske države članice velik potencial za konkurenčen razvoj transporta in logistike, ostaja temeljna šibkost zaradi pomanjkanja povezovanja med obema nacionalnima in regionalnima sistemoma. To je po eni strani odvisno od orografije ozemlja, kjer je na severnem delu integracija otežena zaradi prisotnosti visokih gora, po drugi strani pa tudi glede na pretok blaga in oseb prek pomorskih povezav, saj so prometne politike povezane z nacionalnimi strategijami, ki povečujejo konkurenco med namenskimi infrastrukturami, namesto spodbujanja sodelovanja in interakcije.

Storitve javnega prevoza so zelo dobre v večjih mestnih območjih, vendar ga primanjkuje v primestnih in podeželskih območjih. To je bil deloma razlog za razvoj združenj voznikov in storitev kolesarske mobilnosti, vendar so še vedno možne izboljšave z razvojem e-mobilnosti in mikro-javnih prevoznih storitev na klic, ki bi zapolnile vrzel.

Čezmejni promet je prisoten povsod ob meji (lokalni mejni prehodi omogočajo hitrejše prehajanje dnevnim migrantom, ki jih je skupno približno 3000 dnevno (1/3 iz Italije v Slovenijo in 2/3 v nasprotni smeri) in je večinoma povezan z zasebnim prevozom zaradi pomanjkanja javnih prevozov in neuskkljenih vozniških redov; pri premagovanju te težave bi lahko pomagala uvedba prilagodljivih javnih prevoznih sredstev »na zahtevo«.

Skupni izzivi na tem področju se nanašajo na pomanjkanje povezovanja med nacionalnima in regionalnima sistemoma, kot je vzpostavitev infrastrukture in rešitev čezmejne mobilnosti. Poleg tega zaostajajo tudi povezave z redko poseljenimi/ obrobniimi/ podeželskimi območji, ozka grla v urbani mobilnosti zaradi prometa in zastojev pa je treba še premagati.

V skladu s tem se **želene spremembe** osredotočajo na naložbe v povezave s podeželjem in obalnimi/ zalednimi območji, s prilagodljivimi rešitvami, prilagojenimi specifičnim ozemljem, ter na krepitev čezmejnega upravljanja za izboljšanje interoperabilnosti in multimodalnosti. Vendar pa se želene spremembe osredotočajo tudi na inovativne sisteme mobilnosti za boljšo dostopnost javnih storitev (tudi za podporo turizmu). Prednost je lahko tudi kapitalizacija dobrih praks iz prejšnjih programskih obdobj, pa tudi iz drugih programov ETS, priprava rešitev za čezmejno mobilnost in svetovanje za nadaljevanje pilotnih projektov za preizkušanje novih konceptov ter sprejemanje novih rešitev za državljane.

Naravna in kulturna dediščina ter turizem

Za programsko območje je značilno pomembno bogastvo biotske raznovrstnosti – tako živalskih kot rastlinskih vrst in habitatnih tipov ter različnih pokrajin, ki segajo od Alp do morja: alpske in predalpske pokrajine, hribovite ter visoke in nizke nižine, porečja, lagunska in obmorska pokrajina, edinstvena kraška pokrajina. Dolomiti so bili leta 2009 nagrajeni z uvrstitvijo na Unescov seznam svetovne dediščine. Naravnih virov je veliko, a tudi nujnost ukrepanja za zaščito njihove krhkosti zaradi hidrogeoloških in potresnih tveganj ter nevarnosti pogrezanja in erozije obale. Programsko območje se ponaša z velikim številom naravnih parkov in zavarovanih območij: nacionalni in regionalni parki, zavarovana morska območja, lagune, naravni (občinski, državni in regionalni) rezervati, v skladu z nacionalnim in IUCN klasifikacijskim sistemom. Triglavski narodni park in Julijske Predalpe tvorita UNESCOvo območje »Biosferni

rezervat Julijskih Alp« in čezmejno ekoregijo. Območje Matičnega krasa velja za mednarodno pomembno zaradi kraških pojavov in kulturne dediščine. Da bi izkoristili to območje, je program nedavno odobril projekt za ustanovitev Kraškega geoparka, drugega geoparka, ki bo ustanovljen v regiji po Geoparku Idrija, ki je bil leta 2013 uvrščen na Unescov seznam svetovne dediščine. Furlanija - Julijska krajina ima dva naravna parka, petnajst rezervatov, več kot trideset biotopov in triinšestdeset območij Natura 2000, ki pokrivajo 19 % regionalnega ozemlja. Podobno lahko v metropolitanskem mestu Benetke naštejemo regionalni park in 32 območij Natura 2000 (24 % celotne pokrajine). Območje »Benetke in laguna« je bilo leta 1987 uvrščeno na Unescov seznam svetovne dediščine kot priznanje za edinstveno zgodovinsko, arheološko, urbano in umetniško dediščino ter izjemno kulturno tradicijo, vključeno v izjemno naravno krajino. Poleg tega je Regijski park Škocjanske jame, ki je vključen na seznam Unescove svetovne dediščine in Ramsarske konvencije, med največjimi podzemnimi prehodi na svetu, so pa tudi druga ramsarska območja, kot so Sečoveljske soline. Sečoveljski Park so najsevernejše soline v Sredozemlju.

V Sloveniji je tudi razmeroma visok delež območij NATURA 2000 na državni ravni (37 % celotne države), programsko območje dosega še višji odstotek (41 %). Tu je tudi preko 300 zavarovanih območij pod različnimi varstvenimi režimi, preko 1.500 naravnih znamenitosti in 8.415 jam – vsi so zavarovani kot naravna dediščina. Kot naravno dediščino na slovenski strani velja omeniti tudi dolino Soče, Blejsko in Bohinjsko jezero.

Poleg tega so za programsko območje značilne različne kulturne in jezikovne identitete: latinske, slovanske in nemške korenine ter njihovo jezikovno dediščino si delijo prebivalci tega območja. Območje je zaradi svoje geografske lege vedno predstavljalo stičišče kultur in narodov, trenutno pa veljajo posebni zakoni, ki ščitijo kulturne in jezikovne skupnosti, tako v Italiji kot v Sloveniji.

Kulturna dediščina je bogastvo programskega območja, tesno povezana z njegovo naravno dediščino. Številna območja Unescove svetovne dediščine se nahajajo tako na slovenski kot na italijanski strani čezmejnega območja. Element privlačnosti in velikega pomena za kulturo območja je tudi nesnovna dediščina: mogoče je najti skupek tradicij, rokodelsko znanje, gastronomija, tradicionalne tehnike, ki predstavljajo identiteto teritorialnih skupnosti.

Turizem je eden od gospodarskih vodilnih sektorjev programskega območja. Je tudi eden od sektorjev, ki jih je pandemija bolj prizadela. Zato je težko sestaviti pravo in posodobljeno sliko tega področja: številke in trendi trenutno niso zanesljivi v dolgoročni perspektivi. Vsekakor ima

programsko območje zelo močne turistične adute, bodisi kulturne, naravne ali sezonske, tako pozimi kot poleti.

Povpraševanje se vse bolj usmerja v celostno ponudbo – kulturno, naravno, pristočasno, vrhunsko hrano, doživetja – ki mora biti podprta z ustrezno promocijo in širokim naborom storitev. Potrebne so naložbe v sektor prometne in gostinske infrastrukture z okoljsko trajnostno naravnostjo.

Podobno bi bilo mogoče spodbuditi intenzivnejši čezmejni turizem znotraj programskega območja, ozaveščati o lokalni naravni in kulturni dediščini, spodbujati vključujoče ponudbe in formule za lokalne skupnosti, natančno s strukturiranjem dinamike globljega sodelovanja v sektorju. Prav tako je treba za privabljanje večjih turističnih tokov zgraditi integrirano čezmejno ponudbo znotraj programskega območja. Ponudbo, ki temelji na ohranjenih naravnih in kulturnih dobrinah, izboljšuje splošno zmogljivost zagotavljanja ekosistemskih storitev, je treba razširiti na širše ozemlje, da bi dosegli cilje Evropskega zelenega dogovora za spodbujanje trajnostnega turizma, povečanje števila dni obiskov, poleg števila obiskovalcev pa tudi z namenom desezoniranja turističnih tokov za podaljšanje sezone. V zvezi s tem ponuja dobro izhodišče kapitalizacija znanih »blagovnih znamk«, kot je WALKofPeace, nagrajen kot najboljši Interreg projekt leta 2020.

Pomembno priložnost bodo ponudile dejavnosti Evropske prestolnice kulture Nova Gorica – Gorica. Uspeh te nominacije lahko in mora odpreti prostor za druge čezmejne strategije krepitve in promocije, kot je pobuda za nominacijo Collio/ Brda za Unescov seznam svetovne dediščine. Dediščina 1. svetovne vojne in Pot miru na slovenskem ozemlju je že na Unescovem poskusnem seznamu, spominska cerkev Javorca ima znak evropske dediščine. Eden glavnih rezultatov projekta GeoKarst je priprava kandidature za vključitev Geoparka Kras Carso v UNESCO Globalno mrežo geoparkov.

Skupne **izzive** predstavljajo bogata in raznolika naravna in kulturna ter nesnovna dediščina, prisotnost Unescovih zaščitenej območij ter prisotnost obeh jezikovnih manjšin in drugih kulturnih identitet. Gospodarsko bogastvo območja je treba obravnavati tudi s stališča kulturnih dejavnosti. Turistični sektor je pandemija močno prizadela. Rastoči turistični trendi (pred pandemijo) so kazali osredotočenost na predvsem urbane destinacije, vendar pa je bilo povpraševanje vse bolj usmerjeno v celostno ponudbo. Zato je pomembno razmisliti o ohranjanju naravnih in zgodovinskih območij ter upoštevati nove pobude, kot je GO! 2025 Nova Gorica · Gorica in drugih, ki lahko služijo kot osnova za krepitev turističnega sektorja.

V zvezi s tem lahko **želene spremembe** povzamemo na naslednji način: uvedba digitalizacije bi lahko izboljšala dostop do naravne in kulturne dediščine za širšo javnost, vključno z zapostavljenimi skupinami prebivalstva, poleg tega pa bi izboljšanje omrežij zelene infrastrukture in spodbujanje skupnih pristopov prispevalo k boljšemu upravljanju in promociji zavarovanih območij. Obstaja potreba po spodbujanju jezikovnih manjšin in kulturne dediščine na splošno s podporo kreativnim industrijam ter trajnostnemu in dostopnemu turizmu. Z osredotočanjem na turizem so zelene spremembe namenjene povečanju turističnih tokov v obmestna in podeželska območja prek celostnega pristopa do prometa, kulture, izobraževanja, inovacij, socialne vključenosti, trajnostnega razvoja v smeri trajnostnega turizma. Poleg tega je za premagovanje vpliva pandemije pomembno spodbujati in financirati pobude za podporo trajnostnemu turizmu in kulturnim dobrinam. Po izkušnji s pandemijo mora turizem postati bolj etično usmerjen in usmerjen v manjše/manj priljubljene destinacije, kjer lahko imajo koristi tudi lokalne skupnosti gostiteljice. Izogibati se je treba negativnemu pritisku na okolje. Vpliv pandemije in osredotočenost na trajnost sta povzročila spremembo odnosa in oblikovala novo generacijo potrošnikov, ki iščejo priložnosti za počitnice z nizkimi emisijami ogljika/brez plastike. To ponuja nov prostor za čezmejno sodelovanje v sektorju, katerega cilj je ustvarjanje skupne turistične ponudbe in podpiranje lokalnih omrežij za pameten in trajnostni turizem.

Upravljanje

Pri vprašanih teritorialnega upravljanja in sodelovanja velja omeniti, da imata Italija in Slovenija različni upravni strukturi. V Italiji obstajajo 4 upravne ravni – nacionalna, regionalna, medobčinska in občinska. V Italiji je bila medobčinska raven prej usklajena na ravni provinc, ki so bile delno ukinjene in včasih nadomeščene z enotami regionalne decentralizacije (EDR) in metropolitanskimi območji. Na podlagi razdelitve pristojnosti, ki jo predvideva italijanska ustava (člen 117), je tema »Spodbujanje regionalnega gospodarskega razvoja; regionalna organizacija storitev za podjetja« pripisana pristojnosti regij. V Sloveniji obstajata le dve ravni uprave, centralna državna raven in občinska lokalna raven. Trend ustanavljanja novih občin je bil močnejši v 90. letih in v začetku leta 2000, po tem obdobju pa v Sloveniji ni bilo več novo ustanovljenih občin (od leta 2011 jih je 212). Nekatere od teh občin imajo status mestne uprave (Nova Gorica, Koper, Ljubljana in Kranj). Poleg tega so za regionalni razvoj odgovorne regionalne razvojne agencije. Zmogljivost za razvoj tesnega dialoga s teritorialnimi zainteresiranimi stranmi v luči oblikovanja politike in izvedbenih rešitev na terenu je odvisna od bližine. V Sloveniji so institucije na nacionalni ravni zadolžene za razvoj in izvajanje strategij, zakonov in predpisov. Strategija razvoja Slovenije 2030 predstavlja temeljni razvojni okvir

države, kot je zastavljen v Viziji Slovenije. Področni in drugi izvedbeni dokumenti (strategije in programi) sledijo temu okviru. Regionalni razvojni načrti na ravni NUTS 3 temeljijo na ekonomski učinkovitosti, socialni pravičnosti in okoljski odgovornosti.

Kar zadeva teritorialno upravljanje, so celostne teritorialne naložbe v programskem obdobju 2014–2020 prevzele poseben pomen na programskem območju. EK v dokumentu Border orientation paper poudarja, da EZTS GO strateško usmerja razvoj območij in je dragoceno orodje, ki je lahko zgled za ustanavljanje drugih čezmejnih teles.

Tri občine Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba, ki so homogeno urbano območje, so sodelovanje v zadnjih 15 letih okrepile z več skupnimi evropskimi projekti čezmejnega sodelovanja. Območje bi lahko opredelili kot skupno čezmejno urbano območje, na podlagi izkušenj, pridobljenih pri skupnih projektih, je bilo leta 2011 ustanovljeno EZTS (Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje). EZTS, ki velja za eno najnaprednejših oblik čezmejnega teritorialnega sodelovanja, deli cilje v zvezi s skupnim upravljanjem in posodobitvijo v zdravstvenem, okoljskem in infrastrukturnem sektorju, mestnem prometu, logistiki, energetiki in pobudah za gospodarski razvoj. To so bile začetne teme, ki jih je bilo treba obravnavati, od katerih sta bila nadalje razvita dva posebna pilotna projekta kot celostna teritorialna naložba (projekti CTN), poimenovana »Zdravje« in »Isonzo/ Soča«.

EZTS GO je bila dodeljena vloga posredniškega telesa z odgovornostjo za izvajanje CTN-jev na območju treh občin. Sinergijski projekti v programu 2014–20 so bili tisti, ki sta jih odobrila Združenje obmejnih regij in Interreg Europe ter se osredotočali na hojo in mestni promet. Nadaljnje možnosti za skupne teme, kot jih je predstavil ESPON leta 2018, so vsi ključni dejavniki urbanega razvoja, kot so: promet, urbanizacija, okolje in stanovanja.

Izkušnje sodelovanja v obdobju 2014–20 puščajo dediščino, na kateri je mogoče graditi prihodnjo pot teritorialnega razvoja. Za osnovo lahko služijo številnimi sporazumi, ki so bili z različnimi cilji podpisani v tem obdobju (npr. o usklajevanju teritorialnih podatkov, socialnih in zdravstvenih storitvah za starejše, medicinski diagnostiki, obvladovanju sanitarnih nujnih primerov, varnosti pristanišč za krepitev sodelovanja, energetske učinkovitosti v pristaniških območjih in okoljski trajnosti, možnostih čezmejne mobilnosti) in dostopnost javnega prevoza na čezmejni ravni. Ti sporazumi so vključevali različne akterje na različnih ravneh, v partnerski logiki, ki jo je treba ovrednotiti in kapitalizirati v prihodnji perspektivi. Pozornost je treba nameniti dejavnemu vključevanju ustreznih deležnikov (civilne družbe in nevladnih organizacij). Projekte B-solutions, tj. XBORDER-WORK, CB-PUMP in Čezmejna e-javna naročila, je treba kapitalizirati, rezultate pa obravnavati na ravni politik.

Drugi EZTS, ki je prisoten na ozemlju, vendar pokriva območje Furlanije Julijske krajine, Veneta in Koroške, je » Euregiobrez meja«, vključen v en projekt Italija - Slovenija 2014-20 kot projektni partner, v drugega pa kot pridruženi partner.

Drugi primeri institucionaliziranega sodelovanja so Združenje severnojadranskih pristanišč, ekoregija Julijske Alpe ali stalna pisarna EURES, imenovana EURADRIA, ki pokriva obmejno območje Furlanije-Juljske, Primorsko-notranjske, Goriške in Obalno-kraške regije.

Če se osredotočimo na **skupne izzive** pri teritorialnem upravljanju in sodelovanju, je treba poudariti, da na tem območju obstajajo bogate izkušnje lokalnih in regionalnih akterjev pri pristopih teritorialnega sodelovanja (EZTS-GO, ki povezuje občine na obmejnem območju, je mogoče razumeti kot dobro prakso, kar dokazuje tudi nominacija za Evropsko prestolnico kulture). Civilna družba še vedno ni dovolj vključena v upravljanje in sodelovanje, na lokalni ravni pa so potrebni projekti omejenega finančnega obsega. Želene **spremembe** temeljijo na izkoriščanju dobrih doseženih rezultatov in spodbujanju administrativne poenostavitve v celotnem ciklu oblikovanja politik, pa tudi na osredotočenju na potrebe prebivalstva in povečanju sodelovanja in vključenosti drugih akterjev (NVO, tretji sektor, okoljske kulturna in civilna društva, akterji, ki lahko spodbujajo in razvijajo javno-zasebna partnerstva).

Nadgradnja preteklih izkušenj

Na podlagi rezultatov analize prijav projektov 2014–2020, rezultatov prvega posvetovanja z deležniki, izvedenega leta 2020, in intervjujev z institucionalnimi predstavniki programa, izvedenih v začetku leta 2021, je bilo ugotovljeno, kar sledi.

Teme za sodelovanje

Številni projekti, ki vključujejo IKT, digitalizacijo, kreativne industrije in podjetništvo, so bili podprti v prejšnjih dveh programskih obdobjih, vendar je še vedno prostor za nadgradnjo, ki bo upoštevala prednostne naloge, ki jih je določila EK za inovacije, in jih povezala s priložnostmi, ki jih daje zeleni dogovor EU. Obstaja potreba po spodbujanju prehoda v krožno in zeleno gospodarstvo ter oblikovanju regionalnih vrednostnih verig, ki podpirajo grozde in industrijska/raziskovalna območja.

Glede na povratne informacije, zbrane v intervjujih, je bilo v prejšnjih dveh programskih obdobjih veliko truda vloženega v razvoj mobilnosti, tako v smislu boljših povezav v infrastrukturi kot v intermodalnosti prometa. Na čezmejni ravni je še vedno potrebna boljša uskladitev vozniških redov javnega prometa. Potenciali sodelovanja so še vedno prisotni pri mehki

mobilitati: še vedno obstajajo možnosti za razvoj mikromobilitati na klic na čezmejni ravni in drugih zelenih rešitev, ki se osredotočajo predvsem na železniške povezave in povečevanje mreže kolesarskih poti na Krasu, v obalno območje (projekti INTERBIKE II, MOBITOUR) in po vseh vključenih ozemljih.

Prizadevanja je treba nadaljevati s projekti, ki bodo upoštevali tudi učinek in potrebne ukrepe za ublažitev podnebnih sprememb, ter projekti, ki se osredotočajo na trajnostni razvoj, ob upoštevanju prednostnih nalog zelenega dogovora. Na podlagi rezultatov intervjujev so še vedno potrebni tudi projekti, ki so povezani z obvladovanjem poplav in upravljanjem rek.

Glede na značilnosti prostora imajo nekatera čezmejna območja homogene geografske značilnosti (npr. gore, ravnine in nizko gričevje, Kras, obala) s prisotnostjo Unescovih, državnih, regionalnih in občinskih zavarovanih območij in parkov ter pomembnih kulturnih znamenitosti. Trajnostni razvoj ter varstvo naravnih in kulturnih virov je pomembna tema. Kulturna in naravna dediščina sta bili podlaga za projekte v preteklih dveh programskih obdobjih. Matični kras ali Kraška planota predstavlja funkcionalno območje, ki se bo upravljalo preko skupnega načrta čezmejnega upravljanja Geoparka Kras Carso. Eden glavnih rezultatov projekta GeoKarst bo priprava kandidature za vključitev Geoparka Kras Carso v UNESCO Globalno mrežo geoparkov.

Turizem je panoga, ki jo je COVID kriza zelo prizadela. V prejšnjih programskih obdobjih je bilo več projektov, ki so se osredotočali na to temo, vendar je glede na razmere po pandemiji potrebno več projektov v programu 2021–27. Udeleženci intervjujev so omenili, da bi ti lahko ovrednotili zgodovinsko in kulturno dediščino območja ter zagnali prizadevanja za obnovo in prenovu, saj bi lahko bili kot taki dobra spodbuda za turizem na obrobni in podeželskih območjih. Izpostavljena je bila tudi potreba po vlaganju v zeleno infrastrukturo kot osnovo lokalnega razvoja.

Zaradi prisotnosti jezikovnih manjšin in zaradi bogastva kulturne dediščine so bili projekti na tem področju v preteklosti številni (JEZIK/LINGUA, EDUKA, EDUKA2, drugi). Program naj še naprej podpira te projekte, da bi zagotovili nadgradnjo uporabe digitalizacije zbirk, materialne in nematerialne dediščine. S tem bi zagotovili večjo dostopnost in prost dostop tudi v času morebitne ukinitve kulturnih dejavnosti ter prispevali k bogatejši turistični ponudbi. Dobrodošle so tudi pobude za spodbujanje dvojezičnosti in boljšega znanja obeh jezikov kot sredstva za povečanje zaposljivosti in boljše medsebojne izmenjave ter dostop do javnih storitev.

Rezultati intervjujev so opozorili na pomorsko sodelovanje. V prejšnjih programskih obdobjih je bilo nekaj ustreznih projektov in pobud, ki vključujejo modro rast in inovacije ter sodelovanje med pristaniškimi upravami (projekti SECNET, CLEAN BERTH, DURASOFT, GREEN HULL, TRETAMARA); na tem področju bi lahko bila koristna nadaljnja interakcija s projekti programa EUSAIR in Adrion (npr. Shipmentt, Impreco in Supair).

Z osredotočenostjo na potrebe prebivalcev obmejnega območja in zagotavljanje boljše kakovosti življenja bi lahko tudi v novem programskem obdobju dostopnost javnih storitev čez mejo ostala ena izmed tem novih projektov. Za nadgradnjo prizadevanj projektov v preteklih dveh programskih obdobjih se je treba osredotočiti na jezikovno dostopnost in digitalizacijo vseh s tem povezanih postopkov.

Vključevanje partnerjev

Izhajajoč iz Analize 1, izvedene leta 2020, so bili v programskem obdobju 2014-20 najbolj zastopani upravičenci raziskovalna in inovacijska središča, univerze, podjetja in lokalne oblasti. Dosedanje izkušnje so pokazale, da je treba pozornost nameniti aktivnemu vključevanju ustreznih deležnikov v program.

V skladu z rezultati intervjujev se je izkazalo, da so pravila čezmejnega sodelovanja primernejša za organizacije, ki imajo finančne, organizacijske in vodstvene zmogljivosti za sodelovanje, imajo izkušnje ter se lahko spopadejo s pravili in zahtevami tovrstnega Interreg Programa. Kot potrjujejo rezultati posvetovanj z deležniki in razgovori, si je treba prizadevati za privabljanje občin, ministrstev in nevladnih organizacij v projektna partnerstva. Vključevanje nevladnih organizacij bi bilo še posebej dragoceno pri ozaveščanju o ukrepih za podnebno nevtralno družbo leta 2030.

Rezultati vprašalnikov in intervjujev so pokazali, da obstaja skupni interes za spodbujanje ukrepov za krepitev zmogljivosti in sodelovanje akterjev s projekti omejenega finančnega obsega v projektih »od ljudi do ljudi« za nekatere teme, ki bi gradile zaupanje in delale na skupnih rešitvah za obmejna območja (zlasti na manj razvitih podeželskih in obrobni območjih) ter na drugih programskih območjih.

Dodatna točka, ki je bila v intervjujih močno izpostavljena, je, da je potrebno sodelovanje tistih akterjev, ki so sposobni, glede na svojo naravo in vrsto dejavnosti, spodbujati in razvijati javno-zasebna partnerstva.

Kar zadeva poseben vidik projektov CTN, je opravljeno delo povečalo formalno in neformalno sodelovanje na čezmejnem območju v okviru tematskih delovnih skupin in zlasti na področju zdravstvenega varstva. EZTS GO je uspešno vodil razpise za izgradnjo pešpoti in kolesarske infrastrukture na območju treh občin Gorica/Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba. Prizadevanja je treba nadaljevati in kapitalizirati s projekti, ki jih predvideva načrt potrjene kandidature za Evropsko prestolnico kulture 2025, četudi ne bodo neposredno vse prvotne občine soustanoviteljice EZTS GO, in sicer občina Šempeter-Vrtojba, vključene vanjo.

Osredotočite se na ozemlja

Izhajajoč iz analize, izvedene leta 2020, so bili v programskem obdobju 2014–20 upravičenci iz obeh držav enako zastopani, in sicer 51 % iz Italije (18,7 % iz Benečije in 32 % iz Furlanije - Julijske krajine) in 49 % upravičencev iz Slovenije.

Glede na gostoto projektnih aktivnosti se sodelovanje bolj osredotoča na urbana območja, kjer imajo sedeže tudi številne ustanove, medtem ko je podeželje manj pokrito.

Zlasti funkcionalno urbano območje Gorica/Nova Gorica/ Šempeter-Vrtojba, ki ga upravlja EZTS GO, kaže dobro sodelovanje.

Izvajanje strategij teritorialnega razvoja, povezanih z GO 2025 Nova Gorica - Gorica, in podpora obstoječim blagovnim znamkam (rezultati številnih projektov, izvedenih skozi desetletja) in subregionalnim destinacijam, namenjenim razvoju čezmejnih območij, bo ključnega pomena.

Druga bolj homogena območja ob zelo razvejani meji z bližino, ki omogoča izboljšanje čezmejnih interakcij in soodvisnosti, so na primer dolina Soče in področja, povezana z Vidmom in Trbižem, območje Matičnega krasa in obalno območje. Matični kras ali Kraška planota je opredeljen kot funkcionalno območje, ki se nanaša na koncept, razvit v okviru Interactovega dela o vnosu teritorialnosti v Interreg.

V intervjujih je bila poudarjena potreba po spodbujanju celostnih strategij za zmanjšanje marginalizacije majhnih središč in podpori policentričnega razvoja.

Zato se je treba bolje vključiti v dejavnosti čezmejnega sodelovanja, da bi zmanjšali razlike v razvoju podregij na obmejnem območju, ki izhajajo iz pomanjkanja infrastrukture ali drugih neugodnih dejavnikov, in izkoristili čezmejna zavarovana naravna območja, kot sta Unescov program Človek in biosfera v severnem delu, razvoj čezmejnega kraškega geoparka in dejavnosti, povezane s celostnim upravljanjem obalnih območij na funkcionalnem območju

severnega Jadranskega morja, kjer se pojavljajo skupni okoljski izzivi, pa tudi skupna vprašanja lokalnega razvoja.

Programski postopki

Izkušnje iz preteklosti kažejo potrebo po poenostavitvi, tako pri uvedbi sistema spremljanja JEMS, ki bo nadomestil sistem spremljanja 2014–20, kot pri poenostavitvi poročanja o stroških skupaj z uporabo orodij INTERACT.

Poslanstvo programa

»Okrepljeno čezmejno sodelovanje za izboljšanje kakovosti življenja prebivalstva, ohranjanje in spodbujanje kulturne in naravne dediščine ter krepitev podnebne nevtralnosti programskega območja s trajnostno, inovativno in vključujočo rastjo«.

Komplementarnost in sinergije z drugimi programi in MRS

Čezmejno območje je vključeno tako v makroregionalno strategijo EUSAIR kot EUSALP. IP 2021–27 se bo moral uskladiti z obstoječimi prednostnimi nalogami v okviru makroregionalnih strategij EUSALP in EUSAIR, da se ustvarijo sinergije z rednimi projekti in njihovimi vodilnimi projekti.

S strategijo EUSALP je mogoče predvideti več potencialnih prekrivanj in sinergij, od osredotočenosti na oddaljena in podeželska območja do upravljanja vode, tal in rek ter od osredotočenosti na mlade in starejše do kakovosti življenja prebivalcev. Druge teme s potencialom za čezmejne sinergije so lahko energetski prehod, trajnostna mobilnost, digitalne inovacije, obvladovanje naravnih tveganj. Program 2014–20 je ponudil dobre primere projektov, izvedenih na te teme, ki bi jih bilo mogoče dodatno kapitalizirati, kot so CROSSCARE, SECAP, INTERBIKE II in PRIMIS.

Po drugi strani pa bi lahko v skladu s primeri, predstavljenimi v drugem tematskem poročilu o projektih, povezanih s cilji evropskega zelenega dogovora, številne alpske projekte vzeli za zgled. Kar zadeva trajnostno mobilnost, sta alpska projekta SaMBa in MELINDA reprezentativna, saj se osredotočata na obnašanje potnikov in preučujeta, kako je mogoče ljudi motivirati, da preidejo na trajnostna prevozna sredstva. Poleg tega sta že dva projekta Alpine Space neposredno prispevala tudi k temi krožnega gospodarstva: GREENCYCLE in CYRCULAR 4.0. Na področju rešitev čiste energije sta bila predlagana tudi dva projekta Programa za območje Alp/EUSALP: AlpGrid in BB-clean.

Potencialne sinergije se kažejo tudi s strategijo EUSAIR, in sicer pri osredotočenosti na morje in pomorska območja ter povezave med morjem in zaledjem v smislu trajnostne mobilnosti, vključno z upravljanjem pomorskega prometa, v perspektivi modre rasti, pa tudi pri kakovosti okolja in turizmu ter pri varstvu in obnovi obalnih mokrišč, kopenskega krasa in travniških polj. V EUSAIR so bili nekateri projekti programa Italija-Slovenija 2014–20 opredeljeni kot skladni s strateškimi projekti stebrov EUSAIR, in sicer BIOAPP in GREENHULL za steber 1, CLEAN BERTH za steber 2, TETRAMARA za steber 3.

Poleg tega so že bili primeri italijansko-slovenskih projektov, ki so bili izpostavljeni kot dobri projekti za program Adrion (npr. CrossMoby, InterBike in Lighting Solutions), sodelovanje z Adrionom pa bi se lahko v prihodnje dodatno okrepilo. Upoštevali bi lahko tudi dva projekta Programa za območje Alp, ki se prav tako osredotočata na mlade, GaYA in YOUrALPS.

Program bo uporabljal mehanizme usklajevanja (kot so načeloma sočasni ali usklajeni razpisi, financiranje projektov o skupnih vprašanjih, stalno sodelovanje in izmenjava informacij med OU različnih programov in ustreznimi deležniki, skupne zbirke podatkov o projektih), da se zagotovi dopolnjevanje in sinergije z nacionalnimi in regionalni programi. Upoštevane bodo zlasti geografske značilnosti območja s poudarkom na vidikih, povezanih s podnebjem in okoljem, v kontekstu pomorskega sodelovanja. Poleg tega bodo v fazi izbire in izvajanja ustrezno uporabljeni ukrepi za preprečevanje podvajanja s projekti, financiranimi na nacionalni in regionalni ravni. Skupina ocenjevalnih meril bo namreč integrirana, kar bo nadzornemu odboru omogočilo, da oceni resnično čezmejno vrednost vsake vloge.

Horizontalna načela

Program Interreg IT-SI 2021-27 bo zavezan k zagotavljanju spoštovanja horizontalnih načel v skladu s členom 9 1)2)3)4) CPR, vključno z enakostjo spolov, nediskriminacijo, dostopnostjo in trajnostnim razvojem v celotnem obdobju: pri pripravi, izvedbi, spremljanju, poročanju in vrednotenju projektov. Horizontalna načela se bodo upoštevala in spodbujala z:

- opredelitvijo posebnih izbirnih meril
- namenskim načrtom spremljanja
- možnimi tematskimi ocenjevanji

Trajnostni razvoj se bo spodbujal ob upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja ZN, pariškega sporazuma in načela »da se ne sme povzročati škode«. Skladno s tem bo izbira dejavnosti upoštevala uporabo zelenih javnih naročil, rešitev, ki temeljijo na naravi, merila stroškov življenjskega cikla, standarde, ki presegajo regulativne zahteve, izogibanje negativnim vplivom

na okolje, ukrepov za preprečevanje podnebnih sprememb in »načela energetske učinkovitosti« itd.

Pri izvajanju programa bo zagotovljeno spoštovanje načela »da se ne sme povzročati škode«.

Cilji trajnostnega razvoja ZN

Ukrepi, ki bodo financirani v okviru programa, so bili določeni ob upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja ZN. Program bo prispeval k doseganju nekaterih od teh ciljev na podlagi svojih prednostnih nalog, in sicer:

- Cilj 12: Zagotoviti trajnostne vzorce potrošnje in proizvodnje;
- Cilj 13: Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam;
- Cilj 15: Zaščititi, obnoviti in spodbujati trajnostno rabo kopenskih ekosistemov, trajnostno upravljati gozdove, boj proti dezertifikaciji ter ustaviti in obrniti degradacijo tal ter zaustaviti izgubo biotske raznovrstnosti.

Javna naročila

Med izvajanjem programa bo organ upravljanja spodbujal strateško uporabo javnih naročil za podporo ciljem politike (vključno s prizadevanji za profesionalizacijo za odpravo vrzeli v zmogljivosti). Upravičence bi bilo treba spodbujati k uporabi meril, ki so bolj povezana s kakovostjo in stroški v življenjskem ciklu. Kadar je to izvedljivo, je treba v postopke javnega naročanja vključiti okoljska merila (npr. merila zelenega javnega naročanja) in socialne vidike ter spodbude za inovacije.

E-kohezija

Program Interreg IT-SI 2021-27 bo zagotovil, da bodo vse izmenjave informacij med upravičenci in organi programa potekale prek elektronskih sistemov za izmenjavo podatkov, kot je navedeno v členu 69(8) CPR.

Novi evropski Bauhaus

Nova evropska pobuda Bauhaus (Sporočilo 573(2021) EK) temelji na 3 ključnih vrednotah, vključno s trajnostjo, estetiko in inkluzivnostjo. Program jo bo podpiral med izvajanjem ukrepov v okviru PO2 in PO4, zlasti v zvezi s krožnim gospodarstvom, zeleno turistično mobilnostjo, pozornostjo do manjšin ter ponovnim odkrivanjem zgodovine in arhitekturne dediščine.

1.3 UTEMELJITEV IZBIRE STRATEŠKIH CILJEV SPECIFIČNIH CILJEV INTERREGA, USTREZNIH PREDNOSTNIH NALOG, SPECIFIČNIH CILJEV IN OBLIK PODPORE TER OBRAVNAVANJE, KJER JE USTREZNO, MANJKAJOČIH POVEZAV V ČEZMEJNI INFRASTRUKTURI

TABELA 1

Izbrani strateški cilj ali izbrani cilj, specifičen za Interreg	Izbrani specifični cilj	Prednostna naloga	Utemeljitev izbire
PO1 – bolj konkurenčna in pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe ter regionalne povezljivosti IKT	SO 1 – Razvoj in krepitev raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti ter sprejemanje naprednih tehnologij	1	Razvoj novih rešitev, ki olajšajo prehod v pametnejše gospodarstvo, je ključnega pomena za izboljšanje konkurenčnosti in inovativnosti programskega območja. V zvezi s tem je ključni vidik povezan z razvojem politik raziskav in razvoja, ki temeljijo na usklajevanju obstoječih strategij pametne specializacije, da se določijo prednostne naloge, ki gradijo na konkurenčnih prednostih vseh

			<p>regij, vključenih v program. To bi lahko pripomoglo k povečanju prenosa znanja in tehnologije ter krepitvi inovacijskih zmogljivosti lokalnih akterjev. Poleg tega bo izbor SO 1 dal priložnost za izboljšanje izvajanja pristopa sodelovanja med vsemi akterji štirikratne vijačnice. Takšen fokus je pomemben za programsko območje, saj je večina podjetij razmeroma majhnih in ima posledično omejen dostop do raziskovalnih procesov.</p> <p>Izvajanje usklajenih čezmejnih ukrepov in krepitev sodelovanja na programskem območju bosta omogočila doseganje zelenih sprememb, opredeljenih spodaj:</p> <ul style="list-style-type: none">• Krepitev sodelovanja med centri za raziskave in inovacije ter podjetji, ki spodbujajo ustvarjanje čezmejnih grozdov• Spodbujanje kapitalizacije rezultatov raziskav in inovacij, doseženih na regionalni ravni, v novem integriranem okviru• Razvoj tehnoloških rešitev za spodbujanje diverzifikacije poslovanja in odziv na povpraševanje po novih storitvah, ki izhajajo iz izrednih razmer, ki jih je povzročila pandemija.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • Spodbujanje tehnološke nadgradnje in izboljšanje prenosa tehnologije v MSP <p>Oblika podpore so nepovratna sredstva.</p> <p>Trajnostna podpora podjetjem bo zagotovljena s svetovanjem in strokovno pomočjo MSP-jem, zmanjšanjem administrativnega bremena in uporabo SCO ter z vsemi možnimi ukrepi za poenostavitev.</p>
PO2 – Bolj zelen prehod z nizkimi emisijami ogljika v neto brezogljeno gospodarstvo in prožna Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje,	SO 4 – Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam in preprečevanja tveganja nesreč, odpornosti, ob upoštevanju pristopov, ki temeljijo na ekosistemu	2	<p>Podnebne spremembe predstavljajo skupen izziv za programsko območje, kjer je prisotnost več podnebnih območij še bolj ranljiva za globalno segrevanje, poplave in naravne nesreče. Glede na to je ključnega pomena najti učinkovite čezmejne ukrepe za dolgoročni pristop k tem vprašanjem.</p> <p>Izbor SO 4 bo dal priložnost za izvajanje in spodbujanje skupnih ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam in preprečevanje naravnih tveganj, saj ti zadevajo obe strani meje.</p> <p>Izvajanje usklajenih čezmejnih ukrepov in krepitev sodelovanja na programskem območju bosta omogočila doseganje zelene</p>

<p>preprečevanja in obvladovanja tveganja ter trajnostne mobilnosti v mestih</p>			<p>spremembe prilagajanja podnebnim spremembam glede na teritorialni kontekst in prilagojene odzive za vse vrste krajin in naravnih virov, ki pokrivajo celotno programsko območje, npr. upravljanje kakovosti rečne in morske vode, poraba tal in obalna erozija, upravljanje gozdov in obalnih območij ter preprečevanje naravnih tveganj.</p> <p>IP bo podpiral cilje glede podnebnih sprememb z 31 % celotnega prispevka ESRR. Oblika podpore so nepovratna sredstva.</p>
<p>PO2 – Bolj zelen prehod z nizkimi emisijami ogljika v neto ničelno ogljično gospodarstvo in prožno Evropo s spodbujanjem prehoda na čisto in pošteno energijo, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blažitve podnebnih sprememb in</p>	<p>SO 6 - Spodbujanje prehoda v krožno in z viri gospodarno gospodarstvo</p>	<p>2</p>	<p>Eden najzahtevnejših ciljev trajnostnega razvoja je povezan z zmanjševanjem količine odpadkov in zmanjševanjem pritiska na naravne vire. Skladno s tem ukrepe na terenu vse pogosteje izvajajo lokalni javni in zasebni akterji, čeprav jih je treba spodbujati na čezmejni ravni za doseganje boljših rezultatov na programskem območju.</p> <p>Izbira SC 6 bo programu omogočila, da prispeva h globalnemu cilju doseganja gospodarskega modela, ki je učinkovitejši z viri. Še več, posebej za programsko območje bi podpora temu specifičnemu</p>

<p>prilagajanja nanje, preprečevanja in obvladovanja tveganja ter trajnostne mobilnosti v mestih</p>			<p>cilju lahko prispevala k doseganju boljšega upravljanja z vodo in odpadki na obeh straneh meje.</p> <p>Izvajanje usklajenih čezmejnih ukrepov in krepitev sodelovanja na programskem območju bosta omogočila doseganje zelenih sprememb, opredeljenih spodaj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj skupnih pristopov za ozaveščanje in krepitev zmogljivosti o krožnem gospodarstvu, tudi izkoriščanje najboljših praks o ravnanju z odpadki in recikliranju • Spodbujanje integriranih strategij za ravnanje z odpadki in razvoj inovativnih tehnologij za izboljšanje učinkovitosti virov <p>Oblika podpore so nepovratna sredstva.</p>
<p>PO2 – Bolj zelen prehod z nizkimi emisijami ogljika v neto ničelno ogljično gospodarstvo in prožno</p>	<p>SO 7 - Krepitev varstva in ohranjanja narave, biotske raznovrstnosti in</p>	<p>2</p>	<p>Bogastvo biotske raznovrstnosti in geodiverzitete v programskih regijah je opredeljeno s prisotnostjo zavarovanih območij, edinstvenih pokrajin, flore in favne ozemlja, naravnih parkov in krajin, vključenih na Unescov seznam svetovne dediščine in</p>

<p>Evropo s spodbujanjem prehoda na čisto in pošteno energijo, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, preprečevanja in obvladovanja tveganja ter trajnostne mobilnosti v mestih</p>	<p>zelene infrastrukture, tudi v urbanih območjih, ter zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja</p>		<p>območij NATURA 2000. Vendar pa je treba takšne raznolikosti naravnih virov obravnavati previdno, da bi zaščitili območje pred naravnimi nevarnostmi in onesnaženjem.</p> <p>Izbira SO 7 bo programu omogočila financiranje ukrepov, namenjenih ohranjanju biotske raznovrstnosti in geodiverzitet čezmejnega območja ter zmanjšanju onesnaževanja.</p> <p>Prav tako bo omogočila izvedbo strateškega projekta, ki se osredotoča na zaščito in promocijo obalnega in morskega območja (obravnavava vprašanj v zvezi z obalno in morsko biotsko raznovrstnostjo, zeleno in modro infrastrukturo, zmanjšanje pritiska na okolje itd.).</p> <p>Izvajanje usklajenih čezmejnih ukrepov in krepitev sodelovanja na programskem območju bosta omogočila doseganje zelenih sprememb, opredeljenih spodaj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohranjanje in varovanje narave in biotske raznovrstnosti na programskem območju
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> Izboljšanje zelenih infrastrukturnih omrežij in spodbujanje skupnih pristopov za upravljanje in spodbujanje zaščitene območij <p>Varstvo biotske raznovrstnosti je ključnega pomena za programsko območje in IP 2021–2027 bo podprl doseganje ciljev biotske raznovrstnosti z 19 % celotnega prispevka ESRR.</p> <p>Oblika podpore so nepovratna sredstva.</p>
PO4 – Bolj socialna in vključujoča Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic	SO 6 - krepitev vloge kulture in trajnostnega turizma v gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in družbenih inovacijah	3	<p>Kulturna in naravna dediščina sta pomembni dobrini programskega območja in tudi dejavnik velike turistične privlačnosti. Tudi nesnovna dediščina velja za element velikega pomena za ozemlje, glede na bogastvo jezikovnih manjšin in kulturnih identitet, ki so prisotne na tem območju. V tem okviru obstaja potencial za razvoj zaposlovanja prikrajšanih skupin prebivalstva v sektorju s spodbujanjem dvojezičnega izobraževanja in podpiranjem usklajevanja med podjetji in terciarnimi izobraževalnimi sistemi za izpolnjevanje potreb trga dela.</p>

		<p>Poleg tega bo izbor SO 6 dodal vrednost programu s pristopom h kulturni industriji kot gospodarski dobrini, z diverzifikacijo turistične ponudbe, prilagojene novim zahtevam, tudi ob upoštevanju vpliva pandemije na sektor. Upoštevan bo tudi socialni razvoj območja, ki bo zagotavljal pozitiven vpliv na lokalne skupnosti.</p> <p>Omogočil bo izvedbo 2 strateških projektov: ADRIONCYCLETOUR, ki se nanaša na izvedbo vodilne in večstebrne projektne ideje EUSAIR Jadransko-jonska kolesarska pot za trajnostni turizem na programskem območju in strateški projekt KRAS-CARSO II, ki se nanaša na spodbujanje trajnostnega razvoja in skupno čezmejno upravljanje Matičnega krasa v smeri ustanovitve EZTS Kras /Carso in spodbujanje trajnostnega razvoja Geoparka Kras Carso.</p> <p>Izvajanje usklajenih ukrepov in krepitev sodelovanja na programskem območju bosta omogočila doseganje zelenih sprememb, opredeljenih spodaj:</p> <ul style="list-style-type: none">• Spodbujanje pobud za podporo trajnostnemu turizmu in kulturnim dobrinam za premagovanje vpliva pandemije
--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Uvedba digitalizacije za izboljšanje dostopnosti naravne in kulturne dediščine širši javnosti • Vlaganje v izobraževanje in usposabljanje za izpolnjevanje trenutnih potreb čezmejnega trga dela • Promocija kulturne dediščine s podporo kreativnim industrijam in trajnostnemu/dostopnemu turizmu • Podpora Evropski prestolnici kulture 2025 Nova Gorica · Gorica za povečanje turistične privlačnosti • Spodbujanje jezikovnih manjšin • Razvijanje raznolike čezmejne turistične ponudbe ob kolesarskih poteh <p>Oblika podpore so nepovratna sredstva.</p>
ISO 1 – Boljše upravljanje sodelovanja	ISO 1.(b) - okrepiti učinkovito javno upravo s spodbujanjem	4	Zaradi pravnih, upravnih in jezikovnih ovir je upravljanje in sodelovanje na tem območju zahtevno vprašanje. Izbira ISO1(b) bo programu omogočila spodbujanje sodelovanja med lokalnimi in regionalnimi akterji pri obravnavi najpomembnejših čezmejnih

	<p>pravnega in upravnega sodelovanja ter sodelovanja med državljani, akterji civilne družbe in institucijami, zlasti z namenom odpravljanja pravnih in drugih ovir v obmejnih regijah.</p>		<p>vprišanj, kot so dostopnost javnih storitev na oddaljenih območjih, trajnostni in multimodalni transport, potreba po digitalizaciji.</p> <p>Za odpravo teh težav bo program spodbujal upravno poenostavitev v celotnem ciklu oblikovanja politike in izvajanja projektov v vseh sektorjih. Prav tako bo podpiral zagotavljanje več teritorialnih storitev (prek digitalnih storitev), ki se bodo osredotočale na potrebe prebivalstva, zlasti na najbolj izoliranih in oddaljenih območjih.</p> <p>Oblika podpore so nepovratna sredstva.</p>
ISO 1 – Boljše upravljanje sodelovanja	ISO 1.(c) - krepitev medsebojnega zaupanja, zlasti s spodbujanjem pobud med ljudmi (people-to-people)	4	<p>Zainteresirane strani na programskem območju imajo veliko izkušenj s pobudami za teritorialno sodelovanje, vendar je civilna družba še vedno premalo zastopana v procesih upravljanja. Zato je treba spodbujati vključevanje civilne družbe v čezmejno sodelovanje s pobudami med ljudmi na lokalni ravni.</p> <p>Na ta način bo izbor ISO 1.(c) prispeval h gradnji zaupanja na ozemlju in olajšal sodelovanje ter omogočil doseganje zelenih</p>

			<p>sprememb za osredotočanje na potrebe prebivalstva z izboljšano udeležbo in vključevanjem lokalnih akterjev (NVO, tretji sektor, okoljevarstvena, kulturna in socialna združenja, akterji, ki lahko spodbujajo in razvijajo javno-zasebna partnerstva itd.).</p> <p>Oblika podpore so nepovratna sredstva.</p>
--	--	--	--

2. PREDNOSTNE NALOGE

2.1. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE

PO 1 – bolj konkurenčna in pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe ter regionalne povezljivosti IKT

2.1.1. SPECIFIČNI CILJ

SO 1 – Razvoj in krepitev raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij

2.1.2 POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO

Kar zadeva raziskave in razvoj, je za programsko območje značilna nizka stopnja izdatkov in majhna nagnjenost k sodelovanju pri inoviranju procesov. Poleg tega je večina podjetij na tem območju premalo konkurenčna zaradi svoje relativno majhne velikosti in nizke zmogljivosti za uporabo razpoložljivih raziskav in tehnologije za razvoj novih izdelkov in storitev.

Za reševanje teh vprašanj bo program spodbujal sodelovanje med centri za raziskave in razvoj ter podjetji, olajšal tehnološki prenos v mala in srednja podjetja, spodbujal ustvarjanje čezmejnih omrežij in kapitalizacijo rezultatov raziskav in razvoja znotraj novega integriranega okvira, ki bo izkoristil skupne prednostne naloge S3.

Ukrep, opredeljen za doseganje teh ciljev, je **»Spodbujanje čezmejnega ekosistema za raziskave in razvoj ter krepitev inovacijskih zmogljivosti lokalnih akterjev«**, poveze aktivnosti pa so:

- Podpora izvajanju skupnih pilotnih ukrepov za spodbujanje inovacijskih procesov z izkoriščanjem novih naprednih tehnologij (npr. nanotehnologij, biotehnologij, kvantnih tehnologij);
- Razvijanje partnerstev s pristopom štirikratne vijačnice - javnih organov, podjetij, raziskovalnih centrov in civilne družbe - za spodbujanje izmenjave znanja, odprtih inovacijskih strategij in skupnega razvoja novih izdelkov in storitev, predvsem na področju ekoloških inovacij;
- Spodbujanje procesov prenosa tehnologije tudi z izkoriščanjem preteklih izkušenj in sinergijo s Horizon Europe, ki povzema nefinancirane projekte Seal of Excellence (člen 73.4 CPR);

- Gradnja partnerstev med grozdi/poslovnimi mrežami, inovacijskimi središči, ponudniki pospeševanja poslovanja (inkubatorji, pospeševalci) in drugimi akterji za izboljšanje njihovega položaja (in položaja vključenih podjetij) v obstoječih ali novih globalnih vrednostnih verigah, ob upoštevanju skupnih področij specializacije.

Vrste ukrepov so bile ocenjene kot združljive z načelom »da se ne sme povzročati škode v skladu z metodologijo držav članic.

Poleg tega naj bi projekti, ki bodo financirani, dosegli oprijemljive in merljive rezultate. V ta namen bo program podpiral izvajanje skupnih pilotnih akcij in kapitalizacijo dobrih praks, ki izhajajo iz prejšnjega programa Interreg Italija-Slovenija ter drugih programov Interreg in EU, kot sta Horizon in Erasmus +. Da bi povečali vpliv na območje sodelovanja in razvoj učinkovitega raziskovalnega in inovacijskega ekosistema, bo program spodbujal sinergije s strategijo EU za alpsko regijo (EUSALP) in posebej s ciljem 1 – Tematsko področje 1: Razvoj inovacij ter raziskovalne zmogljivosti in prenos v prakso.

Poleg tega bo program med izvajanjem posebno pozornost namenil svojemu potencialnemu prispevku k ERP in njegovim strateškim ciljem s spodbujanjem izmenjave izkušenj med ustreznimi akterji in spodbujanjem sinergij med projekti.

Ukrepi, predvideni v okviru tega specifičnega cilja, se bodo izvajali s standardnimi projekti in projekti kapitalizacije.

2.1.3 KAZALNIKI

Tabela 2

Kazalniki izvajanja

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Vmesni cilj (2024)	Končni cilj (2029)
1	1.1	RCO 90	Čezmejni projekti za inovacijska omrežja	projekti	0	1
1	1.1	RCO 84	Pilotne aktivnosti, razvite skupaj in izvedene v projektih	pilotne aktivnosti	3	6

1	1.1	RCO 116	Skupaj razvite rešitve	rešitve	2	5
1	1.1	RCO 87	Organizacije, ki sodelujejo čezmejno	organizacije	14	29

Tabela 3

Kazalniki rezultatov

Prednost na nalogi	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče	Referenčno leto	Končni cilj (2029)	Vir podatkov	Komentarji
1	1.1	RCR 84	Organizacije, ki sodelujejo na čezmejni ravni po zaključku projekta	organizacije	0	2021	12	spremljanja / ad hoc analiza	
1	1.1	RCR 104	Rešitve, ki so jih sprejele ali nadgradile organizacije	rešitve	0	2021	5	spremljanja / ad hoc analiza	

2.1.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE

Glede na zgoraj navedene vzorčne ukrepe in želene spremembe je program izbral naslednje ključne ciljne skupine:

- Lokalne, regionalne, nacionalne oblasti in druge javne ustanove in agencije
- Akademske in izobraževalne ustanove
- Organizacije za usposabljanje
- Raziskovalne centre
- Zasebna podjetja
- Organizacije za podporo podjetnikom in podjetjem

- Agencije za inovacije
- Poslovne grozde
- Organizacije civilne družbe

2.1.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ

Ukrepe je mogoče izvajati na celotnem programskem območju, kot je opredeljeno v 1. poglavju.

2.1.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV

Zaradi narave in razmeroma majhnega obsega operacij, ki ne omogočata učinkovite uporabe finančnih instrumentov, se bodo uporabljala nepovratna sredstva.

2.1.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA

Tabela 4

1. dimenzija – intervencijsko polje

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
1	ESRR	1.1	010	2.253.673,00
1	ESRR	1.1	026	2.253.673,00
1	ESRR	1.1	028	1.931.719,00

Tabela 5

2. dimenzija – oblika financiranja

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
1	ESRR	1.1	01	6.439.065,00

Tabela 6

3. dimenzija – teritorialni mehanizem izvajanja in teritorialni fokus

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
1	ESRR	1.1	33	6.439.065,00

2. 2. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE

PO2 – Bolj zelen prehod z nizkimi emisijami ogljika v neto brezogljčno gospodarstvo in prožna Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, preprečevanja in obvladovanja tveganja ter trajnostne mobilnosti v mestih

2.2.1. SPECIFIČNI CILJ

SO 4 – Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam in preprečevanja tveganja nesreč ter odpornosti ob upoštevanju pristopov, ki temeljijo na ekosistemu

2.2.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO

Raznolikost podnebnih območij na programskem območju povzroča veliko število povezanih izzivov, in sicer občutljivost na poplave, zvišanje povprečne temperature zaradi globalnega segrevanja in naravne nesreče. Zato je glavna potreba ozemlja oblikovanje skupnih posebnih ukrepov za skupno reševanje podnebnih izzivov.

Tako bo program okrepil ukrepe za prilagajanje podnebnim spremembam in ublažitev njihovih učinkov naprostor. Takšni ukrepi lahko prispevajo k izboljšanju praks preprečevanja in obvladovanja tveganj ter posledično kakovosti življenja na programskem območju.

Ukrep, opredeljen za doseganje teh ciljev, je **»Spodbujanje zmogljivosti odpornosti na podnebne spremembe in ublažitev tveganj, povezanih z naravnimi nesrečami«**, predvidene aktivnosti pa so:

- Uporaba skupnih orodij za preprečevanje učinkov podnebnih sprememb in ekstremnih dogodkov ter izboljšanje kakovosti življenja v čezmejnem prostoru

- Krepitev čezmejnega sodelovanja med lokalnimi oblastmi za vzpostavitev integriranih sistemov za obvladovanje tveganj in skupnih akcijskih načrtov
- Spodbujanje naložb za razvoj/krepitev/modeliranje skupnih sistemov za zgodnje opozarjanje in spremljanje tveganj ter majhne infrastrukture za preprečevanje in obvladovanje tveganja, tudi s tehnikami bioinženiringa
- Spodbujanje aktivnega ozaveščanja o tveganjih zaradi antropogenih in z njimi povezanih podnebnih sprememb na lokalnih ekosistemih (vključno z gozdnimi površinami), zlasti na ravni lokalnih skupnosti z vključevanjem državljanov in šol.
- Oblikovanje usklajenih reševalnih protokolov in akcij

Vrste ukrepov so bile ocenjene kot združljive z načelom »da se ne sme povzročati škode«, saj so bile ocenjene kot združljive v skladu z metodologijo držav članic.

Poleg tega naj bi projekti, ki bodo financirani, dosegli merljive rezultate in imeli dodano vrednost. V ta namen bo program podpiral izvajanje skupnih orodij in sistemov spremljanja ter usklajenih protokolov. Spodbujalo se bo tudi sodelovanje lokalnih skupnosti, saj velja za ključen element za doseganje zelenih sprememb. Program bo dajal prednost pobudam, namenjenim ustvarjanju sinergij z makroregionalno strategijo EUSAIR in zlasti z vodilnim projektom »SPODBUJANJE TRAJNOSTNE RASTI REGIJE AI Z IZVAJANJEM ICZM IN PPN TUDI ZA PRISPEVEK CRF K ICZM BARCELONSKE KONVENCIJE TER SPREMLJANJE IN UPRAVLJANJE ZAVAROVANEGA MORSKEGA OBMOČJA« kot tudi pobude v skladu s ciljem 3 EUSALP – Tematsko področje 3: Obvladovanje tveganja v Alpah, vključno z dialogom o tveganju, za spopadanje s potencialnimi grožnjami, kot so podnebne spremembe.

Sinergije s programom LIFE se bodo spodbujale s sofinanciranjem projektov, nagrajenih s pečatom odličnosti in/ali s strateškimi naravoslovnimi projekti in/ali strateškimi integriranimi projekti.

Poleg tega sinergije z mehanizmom civilne zaščite EU bodo upoštevani za razvoj močnejšega sodelovanja v smislu preprečevanja, pripravljenosti in odzivanja na nesreče.

Ukrepi, predvideni v okviru tega posebnega cilja, se bodo izvajali s standardnimi projekti in projekti kapitalizacije.

2.2.3 KAZALNIKI

Tabela 2

Kazalniki izvajanja

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Vmesni cilj (2024)	Končni cilj (2029)
2	2.4	RCO 84	Pilotne aktivnosti, razvite skupaj in izvedene v projektih	pilotne aktivnosti	0	2
2	2.4	RCO 83	Skupaj razviti strategije in akcijski načrti	strategija/akcijski načrt	2	4
2	2.4	RCO 87	Organizacije, ki sodelujejo čezmejno	organizacije	0	19

Tabela 3

Kazalniki rezultatov

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče	Referenčno leto	Končni cilj (2029)	Vir podatkov	Komentarji
2	2.4	RCR 79	Skupne strategije in akcijski načrti, ki jih sprejmejo organizacije	skupna strategija/akcijski načrt	0	2021	4	spremljanja / ad hoc analiza	
2	2.4	RCR 84	Organizacije, ki sodelujejo na čezmejnih ravni po zaključku projekta	organizacije	0	2021	8	spremljanja / ad hoc analiza	

2.2.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE

Glede na zgoraj navedene vzorčne ukrepe in zelene spremembe je program izbral naslednje ključne ciljne skupine:

- Lokalne, regionalne, nacionalne oblasti in druge javne ustanove in agencije
- Akademске in izobraževalne ustanove
- Raziskovalni centri
- Zasebna podjetja
- Organi civilne zaščite in reševalne službe
- Reševalne organizacije
- Organizacije civilne družbe

2.2.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ

Ukrepe je mogoče izvajati na celotnem programskem območju, kot je opredeljeno v 1. poglavju.

2.2.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV

Zaradi narave in razmeroma majhnega obsega operacij, ki ne omogočata učinkovite uporabe finančnih instrumentov, se bodo uporabljala nepovratna sredstva.

2.2.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA

Tabela 4

1. dimenzija – intervencijsko polje

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.4	058	2.709.389,00
2	ESRR	2.4	059	2.709.389,00
2	ESRR	2.4	060	2.615.962,00

2	ESRR	2.4	061	1.307.981,00
---	------	-----	-----	--------------

Tabela 5

2. dimenzija - oblika financiranja

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.4	01	9.342.721,00

Tabela 6

3. dimenzija - teritorialni mehanizem izvajanja in teritorialni fokus

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.4	33	9.342.721,00

2.3. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE

PO2 – Bolj zelen prehod z nizkimi emisijami ogljika v neto brezogljčno gospodarstvo in prožna Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, preprečevanja in obvladovanja tveganja ter trajnostne mobilnosti v mestih

2.3.1. SPECIFIČNI CILJ

SO 6 - Spodbujanje prehoda v krožno in z viri gospodarno gospodarstvo

2.3.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO

Krožno gospodarstvo spodbuja pristope od spodaj navzgor za razvoj in izvajanje usklajenih ciklov dobavne verige na lokalni ali regionalni ravni (npr. odpadki ene industrije kot vir za

drugo). Takšni pristopi bi lahko pomagali zmanjšati pritisk na naravne vire območja. Dve veliki oviri za program v zvezi s tem izhajata iz različnega upravljanja vode in ravnanja z odpadki na obeh straneh meje ter visokih stroškov infrastrukture.

Za soočanje s tem izzivom bo program podpiral razvoj skupnih pristopov za krepitev zmogljivosti na področju krožnega gospodarstva in kapitalizacijo dobrih praks na področju trajnostnih gospodarskih dejavnosti. Spodbujal bo tudi integrirane strategije za ravnanje z odpadki in razvoj inovativnih tehnologij za izboljšanje učinkovitosti virov.

Ukrep, opredeljen za doseganje teh ciljev, je **»Razvoj skupnega modela/rešitev za krožno gospodarstvo«**, predvidene aktivnosti so:

- Inovativne in trajnostne rešitve za pretvorbo proizvodnih dejavnosti iz linearnega modela v model krožnega gospodarstva, tudi z izkoriščanjem preteklih izkušenj/dobrih praks.
- Izmenjave dobrih praks za oblikovanje novih modelov za optimizacijo rabe virov in širjenje ekoloških inovacij s pristopom štirikratne vijačnice
- Razvoj čezmejnih storitev, ki temeljijo na rešitvah IKT za povečanje učinkovitosti in trajnosti gospodarskih dejavnosti (logistika, dostava, storitve mobilnosti itd.)
- Podpora oblikovanju eksperimentalnih dobavnih verig v okviru krožnega gospodarstva in trajnostne proizvodnje hrane z uporabo digitalnih tehnologij in umetne inteligence.
- Razvoj in testiranje inovativnih tehnologij, ki sledijo konceptom industrijske simbioze in omogočajo ponovno uporabo odpadkov ter zajemanje, uporabo ali shranjevanje ogljika
- Podpora projektom v zvezi z ekosistemskimi storitvami (npr. podjetja, ki spodbujajo biotsko raznovrstnost) in upravljanjem voda

Vrste ukrepov so bile ocenjene kot združljive z načelom »da se ne sme povzročati škode«, saj so bile ocenjene kot združljive v skladu z metodologijo držav članic.

Poleg tega naj bi projekti, ki bodo financirani, dosegli merljive in oprijemljive rezultate. V ta namen bo program podpiral izvajanje inovativnih skupnih rešitev in spodbujal izmenjavo dobrih praks. Poleg tega je potreben celostni pristop, da se zagotovi povezava med inovacijami in spremembami proizvodnega sistema ter trajnost gospodarstva na splošno. Program se bo usklajeval tudi z makroregionalno strategijo EUSAIR za ustvarjanje možnih sinergij z vodilnim projektom **»SPODBUJANJE VEZI ŠTIRIKRATNE VIJAČNICE NA PODROČJIH POMORSKIH**

TEHNOLOGIJ IN MODRE BIOTEHNOLOGIJE ZA NAPREDEK INOVACIJE, POSLOVNI RAZVOJ IN PRILAGODITEV POSLOVANJA V MODREM BIOGOSPODARSTVU«. Sinergije s programom LIFE se bodo spodbujale s sofinanciranjem projektov, nagrajenih s pečatom odličnosti in/ali s strateškimi naravoslovnimi projekti in/ali strateškimi integriranimi projekti.

Ukrepi, predvideni v okviru tega posebnega cilja, se bodo izvajali s standardnimi projekti in projekti kapitalizacije.

2.3.3 KAZALNIKI

Tabela 2

Kazalniki izvajanja

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Vmesni cilj (2024)	Končni cilj (2029)
2	2.6	RCO 81	Sodelovanje v čezmejnih skupnih akcijah	udeležbe	50	100
2	2.6	RCO 116	Skupaj razvite rešitve	rešitve	0	2

Tabela 3

Kazalniki rezultatov

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče	Referenčno leto	Končni cilj (2029)	Vir podatkov	Komentarji
2	2.6	RRC 104	Rešitve, ki so jih sprejele ali nadgradile organizacije	rešitve	0	2021	2	spremljanja / ad hoc analiza	

2.3.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE

Glede na zgoraj navedene zgledne ukrepe in zelene spremembe je program izbral naslednje ključne ciljne skupine:

- Lokalne, regionalne, nacionalne oblasti in druge javne ustanove in agencije
- Okoljske ustanove
- Akademske in izobraževalne ustanove
- Raziskovalni centri
- Zasebna podjetja
- Organizacije civilne družbe
- Upravljalci odpadkov

2.3.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ

Ukrepe je mogoče izvajati na celotnem programskem območju, kot je opredeljeno v 1. poglavju.

2.3.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV

Zaradi narave in razmeroma majhnega obsega operacij, ki ne omogočata učinkovite uporabe finančnih instrumentov, se bodo uporabljala nepovratna sredstva.

2.3.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA

Tabela 4

1. dimenzija – intervencijsko polje

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.6	029	3.970.656,00
2	ESRR	2.6	075	1.323.552,00

Tabela 5

2. dimenzija – oblika financiranja

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.6	01	5.294.208,00

Tabela 6

3. dimenzija – teritorialni mehanizem izvajanja in teritorialni fokus

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.6	33	5.294.208,00

2.4. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE

PO2 – Bolj zelen prehod z nizkimi emisijami ogljika v neto brezogljčno gospodarstvo in prožna Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelenih in modrih naložb, krožnega gospodarstva, blažitve podnebni sprememb in prilagajanja nanje, preprečevanja in obvladovanja tveganja ter trajnostne mobilnosti v mestih

2.4.1. SPECIFIČNI CILJ

SO 7 - Krepitev varstva in ohranjanja narave, biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v urbanih območjih, ter zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja

2.4.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO

Programsko območje je opredeljeno kot bogato z vidika biotske raznovrstnosti in geodiverzitete z veliko živalskimi in rastlinskimi vrstami, pokrajinami, vključno s porečji, zaščitenimi morskimi območji, naravnimi parki, edinstveno kraško pokrajino in Dolomiti, uvrščenimi na Unescov seznam svetovne dediščine. Za območje je značilna tudi visoka koncentracija območij NATURA

2000. Tako bogastvo naravnih virov in njihova krhkost povzročata povečano potrebo po varovanju in zaščiti območja pred naravnimi tveganji in onesnaževanjem.

Program bo zato spodbujal skupne pristope k upravljanju zavarovanih območij, varovanju in zaščiti biotske raznovrstnosti in ekosistemov, čezmejnemu upravljanju zmanjševanja onesnaževanja, izvajanju zelene in modre infrastrukture, ki lahko postane osnova za razvoj trajnostnega turizma na tem območju.

Ukrep, opredeljen za doseganje teh ciljev, je **»Ohranjanje, zaščita, spodbujanje naravnega kapitala čezmejnega območja«**, predvidene aktivnosti pa so:

- Spodbujanje zelene in modre infrastrukture (na primer zelene mestne površine, zaščita ekosistemov, razvoj ekološke kakovosti v kmetijstvu, zaščita in obnova obalne in morske biotske raznovrstnosti ter območij Natura 2000)
- Spodbujanje, uporaba s pilotnimi akcijami, kapitalizacija skupnih strategij za ohranjanje in varstvo biotske raznovrstnosti in geodiverzitete v čezmejnem območju (z varovanjem habitatov, zmanjševanjem prisotnosti invazivnih vrst, promocijo zavarovanih območij)
- Ohranjanje in obnavljanje naravnega kapitala čezmejnega območja ter spodbujanje omilitvenih ukrepov, vključno z izvajanjem študij zmožljivosti in načrtov upravljanja obiskovalcev, da bi omejili antropogeni pritisk, povezan tudi s turizmom, z vključujočimi ukrepi, ki vključujejo javne ustanove, podjetja, tretji sektor organizacij in državljanov
- Spodbujanje trajnostnega prostorskega načrtovanja, vključno s prenosom najboljših praks in pilotnimi ukrepi, povezanimi z uporabo rešitev trajnostnega prostorskega načrtovanja, katerih namen je ohraniti prst kot naravni vir ter zagotoviti trajnostno rabo zemljišč in upravljanje krajine
- Izvedba strateškega projekta POSEIDONE - Promocija zelene in modre infrastrukture, namenjene novemu okolju

Vrste ukrepov so bile ocenjene kot združljive z načelom »da se ne sme povzročati škode«, saj so bile ocenjene kot združljive v skladu z metodologijo držav članic.

Poleg tega naj bi projekti, ki bodo financirani, dosegli merljive in oprijemljive rezultate. V ta namen bo program podpiral izvajanje zelene in modre infrastrukture ter pilotne dejavnosti na čezmejni ravni. Poleg tega je sodelovanje lokalnih skupnosti ključnega pomena, saj imajo ključno vlogo pri izvajanju politik in projektov. Pomembna je tudi kapitalizacija dobrih praks, ki izhajajo iz prejšnjega programa Interreg Italija-Slovenija, saj je bilo veliko projektov namenjenih

ohranjanju in obnovi naravne in kulturne dediščine ter zelenih infrastruktur, ki ustvarjajo trdno podlago za prihodnji program. Program se bo usklajeval tudi z makroregionalnima strategijama EUSALP in EUSAIR, zlasti strateški projekt POSEIDONE je zelo v skladu z vodilno pobudo EUSAIR »VAROVANJE IN IZBOLJŠANJE NARAVNIH KOPENSKIH HABITATOV IN EKOSISTEMOV« in bo prispeval k ciljem EUSAIR, saj je kot primer dobre prakse za zgled drugim območjem v regiji pri ustvarjanju sinergij na področju trajnosti in kakovosti okolja. Sinergije s programom LIFE se bodo spodbujale s sofinanciranjem projektov, nagrajenih s pečatom odličnosti in/ali s strateškimi naravoslovnimi projekti in/ali strateškimi integriranimi projekti.

Ukrepi, predvideni v okviru tega specifičnega cilja, se bodo izvajali s standardnimi projekti in projekti kapitalizacije.

Program predvideva tudi izvedbo **strateškega projekta POSEIDONE**, ki obravnava funkcionalno območje Severnega Jadrana, ki se razteza od Chioggie do konca slovenske obale. Projekt bo prispeval k varovanju narave in biotske raznovrstnosti; zelene in modre infrastrukture (za kmetijsko in obalno biotsko raznovrstnost tudi na območjih Natura 2000); načrti upravljanja obiskovalcev naravnih parkov, povezani s turizmom, da se zmanjša pritisk na okolje. Sledi okvirni neizčrpen seznam ukrepov:

- Krepitev institucionalnih tehničnih veščin in prenosa znanja z namenom prepoznavanja in spodbujanja inovativnih eko-trajnostnih strategij upravljanja za kakovost vode in plaž ter zbiranja znanja in spremljanja učinkov podnebnih sprememb naizbranih obalnih območjih, kot podlage za načrtovanje potrebnih prilagoditvenih in blažilnih ukrepov;
- Sodelovanje med institucijami in zasebnimi operaterji za preučevanje usklajenih sistemov proti eroziji obal in za izboljšanje odtoka poplavne vode z integriranimi sistemi za upravljanje dovodov;
- Monitoring obalnih habitatov, pomembnih za biotsko raznovrstnost, in načrtovanje posegov za odpravo vzrokov za spreminjanje okolja.

Partnerstvo projekta POSEIDONE bo sprejelo pristop primeren za sodelovanje s projekti LIFE za izmenjavo pridobljenih izkušenj, praks in uporabnih priporočil.

2.4.3 KAZALNIKI

Tabela 2

Kazalniki izvajanja

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Vmesni cilj (2024)	Končni cilj (2029)
2	2.7	RCO 84	Pilotne aktivnosti, razvite skupaj in izvedene v projektih	pilotne aktivnosti	3	11
2	2.7	RCO 83	Skupaj razviti strategije in akcijski načrti	strategijo/akcijski načrt	3	7
2	2.7	RCO 81	Sodelovanje v čezmejnih skupnih akcijah	udeležbe	0	25

Tabela 3

Kazalniki rezultatov

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče	Referenčno leto	Končni cilj (2029)	Vir podatkov	Komentarji
2	2.7	RRCR 79	Skupne strategije in akcijski načrti, ki jih sprejmejo organizacije	skupna strategija/akcijski načrt	0	2021	7	spremljanja / ad hoc analiza	

2.4.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE

Glede na zgoraj navedene vzorčne ukrepe in želene spremembe je program izbral naslednje ključne ciljne skupine:

- Lokalne, regionalne, nacionalne oblasti in druge javne ustanove in agencije
- Akademske in izobraževalne ustanove
- Raziskovalni centri

- Zasebna podjetja
- Organizacije civilne družbe
- Lokalne akcijske skupine in podobno

2.4.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ

Ukrepe je mogoče izvajati na celotnem programskem območju, kot je opredeljeno v 1. poglavju.

2.4.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV

Zaradi narave in razmeroma majhnega obsega operacij, ki ne omogočata učinkovite uporabe finančnih instrumentov, se bodo uporabljala nepovratna sredstva.

2.4.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA

Tabela 4

1. dimenzija – intervencijsko polje

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.7	079	10.171.344,00

Tabela 5

2. dimenzija – oblika financiranja

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.7	01	10.171.344,00

Tabela 6

3. dimenzija – teritorialni mehanizem izvajanja in teritorialni fokus

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
2	ESRR	2.7	33	10.171.344,00

2.5. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE

PO4 – Bolj socialna in vključujoča Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic

2.5.1. SPECIFIČNI CILJ

SO 6 – Krepitev vloge kulture in trajnostnega turizma v gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in družbenih inovacijah

2.5.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO

Kar zadeva kulturno dediščino, je programsko območje zelo bogato in raznoliko (veliko materialnih in nematerialnih virov; prisotnost zaščitene območij Unesca; italijanska in slovenska manjšina ter druge kulturne in jezikovne identitete). Glede na bogastvo kulturnih in naravnih dobrin je turizem eden vodilnih gospodarskih sektorjev na programskem območju, čeprav ga je nedavno prizadela pandemija. Ker se povečuje povpraševanje, usmerjeno v celovito in trajnostno ponudbo, bi program lahko spodbudil čezmejni turizem na tem območju s promocijo lokalne, naravne in kulturne dediščine. Zato je pomembno spodbujati globlje sodelovanje v sektorju in izkoriščati sinergije s pobudami, povezanimi z Evropsko prestolnico kulture 2025 Nova Gorica · Gorica, da bi povečali možne učinke na turizem na celotnem območju.

Tako bo program ob upoštevanju značilnosti območja podpiral digitalizacijo naravne in kulturne dediščine, da bo lahko dostopna tudi prikrajsanim skupinam ter spodbujala oblikovanje čezmejne trajnostne ponudbe. Podprla bo tudi promocijo jezikovnih manjšin z razvojem novih storitev, ki jih ponujajo kreativne industrije. Turizem na tem območju mora postati bolj etično usmerjen in usmerjen v manjše/manj priljubljene destinacije: osredotočiti se mora na družbeni učinek financiranih dejavnosti, spodbujati večjo vključenost skupnosti gostiteljic v načrtovanje in spremljanje turističnih dejavnosti ter naj imajo koristi od

ustvarjenega dohodka in ponujenih storitev (kot je poudarjeno v poročilu EK »Transition Pathway for Tourism«, 2022). Program bo zato namenjen spodbujanju primestnih in podeželskih območij kot turističnih destinacij, ki podpirajo integriran pristop (še bolj pomemben po pandemiji), da se upoštevajo vsa povezana vprašanja, kot so kultura, narava, izobraževanje, inovacije, promet, socialna vključenost in trajnostni razvoj.

Ukrep, opredeljen za doseganje teh ciljev, je **»Ohranjanje, vzdrževanje in spodbujanje kulturne dediščine, izvajanje trajnostnih in inovativnih praks v turizmu, podpora izobraževanju in usposabljanju za spodbujanje zaposljivosti in socialne vključenosti«**, možne aktivnosti pa so:

- Razvoj celostnih turističnih proizvodov, ki temeljijo na naravnih in kulturnih virih območja (npr. izvajanje kulturnih poti, ki temeljijo na podeželskih, mestnih in obalnih povezavah) in zagotavljanje različnih storitev, primernih tudi za manj privilegirane ljudi
- Ohranjanje, revitalizacija, vzdrževanje in promocija skupne snovne in nesnovne kulturne dediščine (npr. sodobne umetnosti, jezika, ljudske kulture, rokodelstva, zgodovinske dediščine, arhitekture, literature, likovne umetnosti, glasbe, kulinarike ipd.) tudi glede na povečano dobro počutje lokalnih prebivalcev
- Krepitev povezave med izobraževanjem in turizmom/kulturnim trgom dela z vlaganjem v dvojezično in vključujoče izobraževanje in usposabljanje s posebnim poudarkom na digitalnih in zelenih veščinah
- Podpora EPK 2025 prek Sklada za male projekte
- Digitalizacija turističnega in kulturnega sektorja za pomoč pri diverzifikaciji produktov, za spodbujanje okrevanja po pandemiji in za večjo dostopnost kulturne dediščine tudi za prikrajšane skupine prebivalstva
- Spodbujanje jezikovnih manjšin, njihove kulture in identitete
- Razvoj skupnih strategij, struktur in komunikacijskih platform za izmenjavo izkušenj in znanja v turističnem sektorju
- Prispevanje k uresničevanju makroregionalnih povezav, oblikovanje/načrtovanje/realizacija odsekov kolesarske poti ADRIANCYCLETOUR
- Izvedba strateškega projekta KRAS-CARSO II

Vrste ukrepov so bile ocenjene kot združljive z načelom »da se ne sme povzročati škode«, saj so bile ocenjene kot združljive v skladu z metodologijo držav članic.

Od projektov, ki bodo financirani, se pričakuje, da bodo dosegli merljive in oprijemljive rezultate. V ta namen bo program podpiral ustvarjanje čezmejnih turističnih proizvodov in skupnih strategij. Poleg tega bodo v fazi izbire imeli prednost projekti, ki predvidevajo dohodkovne dejavnosti in tako dokazujejo finančno vzdržnost in trajnost v daljšem časovnem obdobju. Podprti projekti bi morali biti v skladu z nacionalnimi in regionalnimi turističnimi politikami, da bi se izognili prekrivanju in konkurenci, ter bi morali imeti učinek tudi zunaj samega projekta pri spodbujanju turistične dejavnosti na tem območju.

Ukrepi, predvideni v tem SO, se bodo izvajali s standardnimi in kapitalizacijskimi projekti ter z dvema projektoma strateškega pomena. Poleg tega bo program podpiral EPK prek Sklada za male projekte.

Kar zadeva EPK, bo območje lahko imelo korist od ukrepov majhnega obsega, ki lahko prispevajo k promociji regionalne in lokalne naravne in kulturne dediščine ter s tem povečajo turistično privlačnost. Pomembna je tudi kapitalizacija dobrih praks, ki izhajajo iz prejšnjega programskega obdobja, saj je bilo veliko projektov namenjenih turizmu in lokalnemu razvoju, kar je ustvarilo trdno podlago za prihodnje ukrepe na tem področju. Program se bo usklajeval tudi z makroregionalnima strategijama EUSALP in EUSAIR za ustvarjanje možnih sinergij na področju turizma, izobraževanja in usposabljanja v strateških sektorjih, trajnostne rabe naravnih in kulturnih virov. Prekrivanju z ukrepi iz ESS+ na eni strani ter z italijanskimi in slovenskimi ukrepi iz NRRP na področju trajnostnega turizma na drugi strani se bomo izogibali zlasti v fazi izbire in izvajanja.

Strateški projekt ADRIONCYCLETOUR bo podpiral medstebarno idejo EUSAIR in prispeval k trajnostnemu razvoju programskega območja ter spodbujal tako trajnostni turizem kot tudi trajnostno mobilnost. Predvideni ukrepi bodo usmerjeni v:

- raznovrstne čezmejne turistične ponudbe ob kolesarskih poteh po modelu »slow tourism«;
- sodelovanje med ponudniki turističnih storitev;
- konkurenčnost lokalnih ponudnikov storitev;
- vključitev celotne JADRANSKO-JONSKE kolesarske poti v omrežje EuroVelo;
- dokončanje obalne kolesarske poti in glavnih kolesarskih povezav z notranjimi območji;

- razvoj mreže čezmejnih in notranjih intermodalnih storitev za podporo kolesarskim potovanjem in integriranih informativnih orodij o kolesarskih poteh in voznih redih intermodalnih povezav;
- izboljšanje infrastrukture

Kar zadeva **strateški projekt KRAS-CARSO II**, bodo predvideni ukrepi usmerjeni v razvoj:

- Skupne strukture za skupno trajnostno upravljanje čezmejnega funkcionalnega območja klasičnega krasa;
- Finančnih tokov za podporo upravljavski strukturi Geoparka Kras, opredeljeni v okviru projekta GeoKarst, in za podporo postopka kandidature v UNESCOvo Globalno mrežo geoparkov;
- Skupnega informacijsko-rezervacijskega sistema za skupno trženje produktov in razvoj komunikacijske platforme;
- Inovativnih, celostnih turističnih produktov ki temeljijo na naravnih in kulturnih znamenitostih Matičnega krasa:
- Ohranjanja, revitalizacije, vzdrževanja in promocije snovne in nesnovne dediščine;
- Povezovanja ponudnikov s podeželja na lokalni in čezmejni ravni;
- Znanstvenih študij o geologiji, krasoslovju, geomorfologiji, hidrogeologiji in paleontologiji območja Matičnega krasa;
- Dokumentiranja in popularizacije geodediščine z inovativnimi metodami;
- Ozaveščanja in usposabljanja/izobraževanja ponudnikov, turističnih akterjev, šol, lokalnega prebivalstva;
- Povezovanja gospodarskega in kulturnega sektorja z inovativnimi ali ustvarjalnimi vsebinami;
- Digitalizacije v turističnem sektorju;
- Spodbujanja trajnostne mobilnosti in uporabe javnega prevoza.

Podrobnejše informacije o strateških projektih najdete v prilogi k IP, posvečeni operacijam strateškega pomena.

2. 5.3 KAZALNIKI

Tabela 2

Kazalniki izvajanja

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Vmesni cilj (2024)	Končni cilj (2029)
3	4.6	RCO 115	Čezmejne javne prireditve organiziramo skupaj	dogodkov	16	86
3	4.6	RCO 83	Skupaj razviti strategije in akcijski načrti	strategijo/akcijski načrt	8	18
3	4.6	RCO 84	Pilotne aktivnosti, razvite skupaj in izvedene v projektih	pilotne aktivnosti	0	10
3	4.6	RCO 85	Sodelovanje v skupnih programih usposabljanja	udeležbe	0	130
3	4.6	RCO 116	Skupaj razvite rešitve	rešitve	0	2
3	4.6	RCO 58	Podprta namenska kolesarska infrastruktura	km	0	13,4

Tabela 3

Kazalniki rezultatov

Prednostna	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče	Referenčno leto	Končni cilj (2029)	Vir podatkov	Komentarji
------------	-----------------	----	----------	--------------	-----------	-----------------	--------------------	--------------	------------

nalo ga									
3	4.6	RCR 79	Skupne strategije in akcijski načrti, ki jih sprejmejo organizacije	skupna strategija/akcijski načrt	0	2021	9	spremljanja / ad hoc analiza	
3	4.6	RCR 104	Rešitve, ki so jih sprejele ali nadgradile organizacije	rešitve	0	2021	5	spremljanja / ad hoc analiza	
3	4.6	RCR 81	Dokončanje shem skupnega usposabljanja	udeležencev	0	2021	91	spremljanja / ad hoc analiza	
3	4.6	Kazalnik rezultato v specifičnega programa	Število krajev/turističnih destinacij z večjo povezanostjo s kolesarskimi potmi	mesta/turistične destinacije	0	2021	44	spremljanja / ad hoc analiza	

2.5.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE

Glede na zgoraj navedene vzorčne ukrepe in želene spremembe je program izbral naslednje ključne ciljne skupine:

- Lokalne, regionalne, nacionalne oblasti in druge javne ustanove in agencije
- Akademске in izobraževalne ustanove
- Organizacije za usposabljanje
- Zasebna podjetja
- Organizacije za podporo podjetnikom in podjetjem

- Organizacije za destinacijski management in turistične skupnosti
- Organizacije civilne družbe
- Lokalne akcijske skupine in podobno

2.5.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIHOBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ

Ukrepe je mogoče izvajati na celotnem programskem območju, kot je opredeljeno v 1. poglavju.

2.5.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV

Zaradi narave in razmeroma majhnega obsega operacij, ki ne omogočata učinkovite uporabe finančnih instrumentov, se bodo uporabljala nepovratna sredstva.

2.5.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA

Tabela 4

1. dimenzija – intervencijsko polje

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
3	ESRR	4.6	165	12.590.945,00
3	ESRR	4.6	166	12.590.945,00
3	ESRR	4.6	083	4.671.360,00

Tabela 5

2. dimenzija – oblika financiranja

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
3	ESRR	4.6	01	29.853.250,00

Tabela 6

3. dimenzija – teritorialni mehanizem izvajanja in teritorialni fokus

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
3	ESRR	4.6	33	23.259.674,00
3	ESRR	4.6	27	6.593.576,00

2. 6. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE

ISO 1 – Boljše upravljanje sodelovanja

2.6.1. SPECIFIČNI CILJ

ISO 1.(b) – Okrepiti učinkovito javno upravo s spodbujanjem pravnega in upravnega sodelovanja ter sodelovanja med državljani, akterji civilne družbe in institucijami, zlasti z namenom razreševanja pravnih in drugih ovir v obmejnih regijah.

2.6.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO

Upravljanje sodelovanja na programskem območju je zahtevno zaradi pravnih in upravnih ovir ter jezikovnih pregrad. Čeprav je za območje značilno veliko izkušenj lokalnih in regionalnih akterjev s pristopi teritorialnega upravljanja in sodelovanja, je še vedno treba spodbujati upravno poenostavitev v procesih oblikovanja politik in se osredotočiti na potrebe prebivalstva, vključno z rezidenti, dnevnimi migranti, študenti in turisti. Program bo tako spodbujal sodelovanje na programskem območju, zlasti v zvezi s storitvami za državljane, na primer v zvezi z multimodalnim prevozom, zdravstvenim varstvom, trgom dela, s posebnim poudarkom na najbolj izoliranih in oddaljenih območjih ter prikrajšanih skupinah prebivalstva.

Ukrep, opredeljen za doseganje teh ciljev, je **»Povečanje zmogljivosti upravljanja za optimizacijo storitev za državljane«**, predvidene aktivnosti pa so:

- Skupne naložbe za izboljšanje kakovosti in dostopnosti javnih storitev v korist najbolj izoliranih in oddaljenih območij (tj. prek telemedicine, e-storitev za prikrajšane skupine

itd.) z izkoriščanjem tehnologij IKT za izmenjavo in obdelavo podatkov ter razvoj dvojezične ponudbe

- Izmenjava izkušenj in podatkov, programi usposabljanja za povečanje zmogljivosti javnih organov za oblikovanje in izvajanje integriranih čezmejnih pobud o posebnih vprašanjih za programsko območje (npr. notranja in pomorska mobilnost, zdravstvene storitve itd.)
- Izboljšanje institucionalnega upravljanja na več ravneh za zmanjšanje upravnih, kulturnih in socialnih ovir ter spodbujanje skupnih rešitev v posebnih sektorjih (npr. trg dela, zdravstvene storitve)
- Podpiranje strategij za multimodalno dostopnost z vidika boljše in trajnostne povezanosti med mestnimi, podeželskimi in obalnimi območji, povečanje ponudbe čezmejnih storitev javnega prevoza (kopenski, morski) v korist prebivalcev, dnevnih migrantov, študentov in turistov

Vrste ukrepov so bile ocenjene kot združljive z načelom »da se ne sme povzročati škode«, saj so bile ocenjene kot združljive v skladu z metodologijo držav članic.

Dosedanji program Interreg Italija-Slovenija lahko štejejo za osnovo, na kateri lahko gradimo nadaljnjo razvojno pot. Sporazume, ki so jih podpisali različni akterji iz držav članic v zvezi z usklajevanjem podatkov, zdravstvenimi in socialnimi storitvami, varnostjo v pristaniščih, čezmejno mobilnostjo itd., je treba upoštevati pri programu 2021–27.

Ukrepi, predvideni v okviru tega posebnega cilja, se bodo izvajali s standardnimi projekti in projekti kapitalizacije.

2.6.3 KAZALNIKI

Tabela 2

Kazalniki izvajanja

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Vmesni cilj (2024)	Končni cilj (2029)
4	ISO1. (b)	RCO 83	Skupaj razviti strategije in akcijski načrti	strategije	2	5

4	ISO1. (b)	RCO 81	Sodelovanje v čezmejnih skupnih akcijah	udeležbe	0	75
4	ISO1. (b)	RCO 87	Organizacije, ki sodelujejo čezmejno	organizacije	6	16

Tabela 3

Kazalniki rezultatov

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče	Referenčno leto	Končni cilj (2029)	Vir podatkov	Komentarji
4	ISO1. (b)	RCR 79	Skupne strategije in akcijski načrti, ki jih sprejmejo organizacije	skupna strategija/akcijski načrt	0	2021	3	spremljanja / ad hoc analiza	
4	ISO1. (b)	RCR 85	Sodelovanje v čezmejnih skupnih akcijah po zaključku projekta	sodelovanje	0	2021	23	Sistem spremljanja/ ad hoc analiza	
4	ISO1. (b)	RCR 84	Organizacije, ki sodelujejo na čezmejni ravni po zaključku projekta	organizacije	0	2021	6	spremljanja / ad hoc analiza	

2.6.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE

Glede na zgoraj navedene vzorčne ukrepe in želene spremembe je program izbral naslednje ključne ciljne skupine:

- Lokalne, regionalne, nacionalne oblasti in druge javne ustanove in agencije

- Organizacije za usposabljanje
- Zasebna podjetja
- Organizacije za podporo podjetnikom in podjetjem
- Organizacije civilne družbe
- Lokalne akcijske skupine in podobno

2.6.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIH OBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODIJ

Ukrepe je mogoče izvajati na celotnem programskem območju, kot je opredeljeno v 1. poglavju.

2.6.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV

Zaradi narave in razmeroma majhnega obsega operacij, ki ne omogočata učinkovite uporabe finančnih instrumentov, se bodo uporabljala nepovratna sredstva.

2.6.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA

Tabela 4

1. dimenzija - intervencijsko polje

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
4	ESRR	ISO1.(b)	109	1.557.120,00
4	ESRR	ISO1.(b)	173	2.102.725,00

Tabela 5

2. dimenzija - oblika financiranja

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
4	ESRR	ISO1.(b)	01	3.659.845,00

Tabela 6

3. dimenzija – teritorialni mehanizem izvajanja in teritorialni fokus

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
4	ESRR	ISO1.(b)	33	3.659.845,00

2.7. NAZIV PREDNOSTNE NALOGE

ISO 1 – Boljše upravljanje sodelovanja

2.7.1. SPECIFIČNI CILJ

ISO 1.(c) - Graditi medsebojno zaupanje, zlasti s spodbujanjem dejanj med ljudmi

2.7.2. POVEZANE VRSTE UKREPOV IN NJIHOV PRIČAKOVANI PRISPEVEK K TEM SPECIFIČNIM CILJEM TER K MAKRO-REGIONALNIM STRATEGIJAM IN STRATEGIJAM NA MORJU, KJER JE USTREZNO

Program se bo osredotočil na potrebe prebivalstva s poudarkom na večji udeležbi in vključevanju lokalnih akterjev, kot so nevladne organizacije, okoljska, kulturna in socialna združenja, šole in drugi ustrezni akterji za izmenjavo izkušenj, mreženje in združevanje državljanov in lokalnih akterjev za spodbujanje sodelovanja na področjih skupnega interesa in premagovanje obstoječih ovir.

Ukrep, opredeljen za doseg te ciljev, je **»Podpora projektom majhnega obsega prek čezmejnih pobud med ljudmi«**. Predvidene aktivnosti so:

- Podpiranje vseh vrst skupnih ukrepov za krepitev čezmejnih skupnih korenin in identitete, za izgradnjo zaupanja in premagovanje obstoječih ovir (jezik, kultura, geografija)
- Vrednotenje in promocija lokalnih kulturnih elementov, kot so tradicija, običaji, umetnost, lokalna hrana in vinski proizvodi, z gospodarskega in turističnega vidika z udeležbo na mednarodnih sejmih in promocijskih dogodkih, organizacijo skupnih delavnic itd.

- Spodbujanje izmenjave izkušenj, mreženja, živih laboratorijev, ki združujejo državljane in lokalne akterje za spodbujanje sodelovanja na področju športa, izobraževanja, narave in drugih področjih skupnega interesa
- Celostna digitalizacija čezmejne kulturne dediščine za povečanje njene dostopnosti javnosti in uvedba promocijskih digitalnih rešitev, npr. digitalne platforme, aplikacije
- Ustvarjanje možnosti izobraževanja in usposabljanja ob upoštevanju potreb narodnih manjšin, ki živijo na programskem območju, kot so gradiva za šole in univerze o zgodovini, kulturi, jezikih in identiteti narodnih manjšin, tečaji podjetniškega usposabljanja, ciljni jezikovni tečaji, tabori za otroke in mlade itd.

Vrste ukrepov so bile ocenjene kot združljive z načelom »da se ne sme povzročati škode«, saj so bile ocenjene kot združljive v skladu z metodologijo držav članic.

Ukrepi, predvideni v okviru tega posebnega cilja, se bodo izvajali z medosebnimi ukrepi (people-to-people) v obliki projektov omejenega finančnega obsega v razponu od 30.000 do 100.000 EUR ESRR, uporabljale pa se bodo poenostavljene stroškovne kategorije.

2.7.3 KAZALNIKI

Tabela 2

Kazalniki izvajanja

Prednostna naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Vmesni cilj(2024)	Končni cilj (2029)
4	ISO1.(c)	RCO 87	Organizacije, ki sodelujejo čezmejno	organizacije	0	36
4	ISO1.(c)	RCO 81	Sodelovanje v čezmejnih skupnih akcijah	udeležbe	0	60

Tabela 3

Kazalniki rezultatov

Prednost na naloga	Specifični cilj	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodišče	Referenčno leto	Končni cilj (2029)	Vir podatkov	Komentarji
4	ISO1.(c)	RCR 84	Organizacije, ki sodelujejo na čezmejni ravni po zaključku projekta	organizacije	0	2021	14	Sistem spremljanja / ad hoc analiza	

2.7.4 GLAVNE CILJNE SKUPINE

Glede na zgoraj navedene vzorčne ukrepe in želene spremembe je program izbral naslednje ključne ciljne skupine:

- Lokalne, regionalne, nacionalne oblasti in druge javne ustanove in agencije
- Zasebni sektor
- Organizacije civilne družbe
- Lokalne akcijske skupine in podobno
- Lokalno prebivalstvo

2.7.5 NAVEDBA POSEBNIH CILJNIHOBMOČIJ, VKLJUČNO Z NAČRTOVANO UPORABO CTN, CLLD ALI DRUGIH TERITORIALNIH ORODJEV

Ukrepe je mogoče izvajati na celotnem programskem območju, kot je opredeljeno v 1. poglavju.

2.7.6 NAČRTOVANA UPORABA FINANČNIH INSTRUMENTOV

Zaradi narave in razmeroma majhnega obsega operacij, ki ne omogočata učinkovite uporabe finančnih instrumentov, se bodo uporabljala nepovratna sredstva.

2.7.7 OKVIRNA RAZČELITEV SREDSTEV PROGRAMA EU PO VRSTI UKREPA

Tabela 4

1. dimenzija - intervencijsko polje

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
4	ESRR	ISO1.(c)	171	1.500.000,00

Tabela 5

2. dimenzija - oblika financiranja

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
4	ESRR	ISO1.(c)	01	1.500.000,00

Tabela 6

3. dimenzija - teritorialni mehanizem izvajanja in teritorialni fokus

Prednostna naloga	Sklad	Specifični cilj	Koda	Znesek (EUR)
4	ESRR	ISO1.(c)	33	1.500.000,00

3. NAČRT FINANCIRANJA

3.1. ODOBRENA FINANČNA SREDSTVA PO LETIH

Sklad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Skupaj
ESRR (cilj - teritorialno sodelovanje)	0,00 €	12.111.632,00 €	12.306.181,00 €	12.504.621,00 €	12.707.028,00 €	10.529.307,00 €	10.739.893,00 €	70.898.662,00 €

3.2. SKUPNA ODOBRENA FINANČNA SREDSTVA PO SKLADIH IN NACIONALNEM SOFINANCIRANJU

Strateški cilj	Prednostna naloga	Sklad	Osnova za izračun podpore EU (skupni upravičeni stroški ali javni prispevek)	Prispevek EU	Okvirna razčlenitev prispevka EU	Nacionalni prispevek	Okvirna razčlenitev nacionalnega prispevka	Skupaj	Stopnja sofinanciranja	Prispevek i tretjih držav
----------------	-------------------	-------	--	--------------	----------------------------------	----------------------	--	--------	------------------------	---------------------------

				(a)=(a1)+(a2)	Brez TA	Za TA	(b)=(c)+(d)	Nacionalen javev	Nacionalen zaseben	(e)=(a)+(b)	(f)=(a)/(e)	
					V skladu s členom 27 (1) (a1)	V skladu s členom 27 (1) (a2)		(c)	(d)			
1	1	ESRR	Skupni upravičeni stroški	6.889.799,00 €	6.439.065,00 €	450.734,00 €	1.722.450,00 €	1.702.882,00 €	19.568,00 €	8.612.249,00 €	80 %	
2	2	ESRR	Skupni upravičeni stroški	26.544.852,00 €	24.808.273,00 €	1.736.579,00 €	6.636.213,00 €	6.560.822,00 €	75.391,00 €	33.181.065,00 €	80 %	
4	3	ESRR	Skupni upravičeni stroški	31.942.977,00 €	29.853.250,00 €	2.089.727,00 €	7.985.745,00 €	7.895.022,00 €	90.723,00 €	39.928.722,00 €	80 %	

IS01	4	ESRR	Skupni upravičeni stroški	5.521.034,00 €	5.159.845,00 €	361.189,00 €	1.380.259,00 €	1.364.578,00 €	15.681,00 €	6.901.293,00 €	80 %	
SKUPAJ				70.898.662,00 €	66.260.433,00 €	4.638.229,00 €	17.724.667,00 €	17.523.304,00 €	201.363,00 €	88.623.329,00 €	80 %	

4. SPREJETI UKREPI ZA VKLJUČITEV USTREZNIH PROGRAMSKIH PARTNERJEV V PRIPRAVO PROGRAMA INTERREG IN VLOGA TEH PROGRAMSKIH PARTNERJEV PRI IZVAJANJU, SPREMLJANJU IN VREDNOTENJU

Program je ustrezno upošteval **načelo partnerstva** kot temeljno pri oblikovanju evropske politike. V skladu z Evropskim kodeksom dobre prakse za partnerstvo (Delegirana uredba ES št. 240/2014) je postopek posvetovanja zagotovil uporabo načel **preglednosti** in **odgovornosti**, **učinkovitosti** in **skladnosti**, kadar koli so bili vključeni partnerji, deležniki in potencialni upravičenci.

Ustrezni programski partnerji (tj. nacionalne delegacije, regionalni predstavniki) so bili vključeni v pripravo programa Interreg z osrednjo vlogo analize, poglobljanja in razprave o podatkih in predlogih programiranja v smeri opredelitve prednostnih nalog in strategije programa. Takšno sodelovanje se je začelo s predlogom Organa upravljanja programa 2014–2020, da se razprava o programu Interreg Italija–Slovenija 2021–2027 uvrsti na dnevni red 9. in 10. Odbora za spremljanje, ki sta potekala oktobra in decembra 2018. Na naslednji 11. seji Odbora za spremljanje je maja 2019 Evropska komisija predstavila orientacijski dokument za pripravo programa INTERREG 2021–2027 »Border Orientation Paper-Italia-Slovenia«, ki ga je pripravil Generalni direktorat Evropske komisije za regionalno in urbano politiko. Ob tej priložnosti je predstavnik EK pri GD Regio pozval Odbor za spremljanje programa, naj aktivira programsko fazo 2021–2027.

V skladu s tem je bila ustanovljena projektna skupina (Task force) za program, ki jo sestavljata delegaciji obeh držav članic, Italije (z deželama Furlanija Julijska krajina in Benečija) in Slovenije, ki sta se prvič uradno sestali 12. novembra 2019. Poslovnik delovne skupine je bil sprejet na prvi seji in nadalje revidiran na naslednjih sejah in/ali s pisnim postopkom. Projektno skupino sestavlja več članov iz obeh držav, kar zagotavlja skladnost z načelom partnerstva in evropskim kodeksom dobre prakse za partnerstvo:

- a. **Člani z glasovalno pravico:** do 6 predstavnikov iz Republike Slovenije (slovenska delegacija); do 6 predstavnikov iz Republike Italije, od tega vsaj 3 z regionalne ravni, Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine in dežele Veneto (italijanska delegacija);
- b. **Člani s posvetovalno vlogo:** Evropska komisija; Organ upravljanja Interreg IT-SI 2014–2020 in njegovo osebje; regionalni/nacionalni strokovnjaki in opazovalci - za vsak primer posebej z vnaprejšnjim obveščanjem predsednika Task force (npr. makrostrategije, glavni programi, strokovnjaki S3, ekonomsko-socialni partnerji itd.).

Zaradi izrednih zdravstvenih razmer, povezanih s Covidom-19, so v letih 2020 in 2021 sestanki projektne skupine skoraj v celoti potekali preko spletnih orodij. Do marca 2022 je delovna skupina imela že 24 sestankov, na katerih je obravnavala temeljne značilnosti za opredelitev programa Interreg 2021–2027, kot so:

- julija 2020 po postopku izbora kandidatov in pogajanjih z Republiko Slovenijo potrditev vloge Organa **upravljanja 2021-2027**, ki jo bo opravljala Dežela Furlanija Julijska krajina;
- **postopek javnega posvetovanja** o strateških usmeritvah za nov program: prva faza posvetovanja je potekala od julija do septembra 2020, druga faza pa med 28. junijem in 15. avgustom 2021;
- aktiviranje **strokovne podporne službe za** Projektno skupino za pripravo novih programskih dokumentov (od novembra 2020);
- dogovor o **programskem območju** ob upoštevanju kontinuitete s programskim obdobjem 2014–2020;
- opredelitev **proračuna programa** v višini 88 milijonov EUR (od tega približno 70 milijonov EUR ESRR in s stopnjo sofinanciranja 20 %);
- razvoj **socialno-ekonomske in teritorialne analize** kot podlage za strateške usmeritve programa;
- dogovor o **strateških usmeritvah** programa, vključno z opredelitvijo strateških in specifičnih ciljev, opredelitvijo ukrepov in vzorčnih ukrepov, ki jih je treba izvesti, izbiro področij ukrepanja in kazalnikov za merjenje učinkov in rezultatov financiranih projektov;
- potrditev strateškega pomena za programsko območje **Evropske prestolnice kulture 2025 Nova Gorica - Gorica** kot gibalno razvoja;
- opredelitev **strateških dejavnosti**, ki se izvajajo v okviru programa s pristopom od zgoraj navzdol;
- izvajanje čezmejnega **postopka SEA** – Omilitveni ukrepi, ki izhajajo iz postopka SEA, so bili zabeleženi in bodo obravnavani v fazi izvajanja programa;
- opredelitev vseh sklopov Programa in končna odločitev o **razdelitvi finančnih sredstev Programa** (marec 2022).

Da bi deležnikom in širši javnosti predstavili stanje priprave novega programa, je na spletni strani programa na voljo razdelek, posvečen programskemu obdobju 2021–2027 (<https://www.ita-slo.eu/en/programming-obdobje-2021-2027>)

JAVNO POSVETOVANJE

Da bi podprli še širšo aktivno vključitev ustreznih partnerjev v fazo programiranja, je bil v podporo Projektni skupini (TF) izveden postopek javnega posvetovanja z deležniki in potencialnimi upravičenci za lažjo vzpostavitev strateških usmeritev za program Interreg 2021-2027,. Postopek javnega posvetovanja je bil razvit v več korakih: prvi korak posvetovanja z deležniki je omogočil zbiranje podatkov z ozemlja o tematskem fokusu programa, ki so bili nadalje obdelani, analizirani in razdelani v okviru pogajanj o programuna Projektni skupine v začetku leta 2021.

Poleg tega je bila v prvih mesecih leta 2021 izvedena vrsta intervjujev z institucionalnimi predstavniki partnerjev programa kot nadaljnji element za pogovore na Projektni skupini o strateških usmeritvah programa, rezultati pa so bili vključeni v teritorialno socialno-ekonomsko analizo programa. Medtem so bile nekatere zahteve, potrebne za razvoj programa, kot je tematska osredotočenost, potrjene v uredbah, ki jih je objavila Evropska komisija.

Drugi korak postopka posvetovanja z deležniki, namenjen zbiranju prispevkov o ukrepih, ki naj bi se izvajali s programom, je bil izveden prek spletne ankete in je omogočil nabor 373 odgovorov. Pred začetkom spletne ankete sta bili organizirani dve delavnici (v slovenskem in italijanskem jeziku), da bi jo predstavili deležnikom in razjasnili njene cilje. Med 373 deležniki, ki so sodelovali v spletni anketi, jih je bilo 192 iz Italije in 181 iz Slovenije, med katerimi so bile najbolj zastopane visokošolske in raziskovalne organizacije. Zastopanih je bilo vseh 10 regij NUTS3. Sodelovalo je tudi nekaj anketirancev iz drugih regij NUTS 3 zunaj programskega območja.

Proces javnega posvetovanja je bil odlična priložnost za izmenjavo o izzivih in potrebah z deležniki, zbiranje predlogov in nabor želenih sprememb, predlogov in priporočil, ki jih bo program upošteval. Rezultati posvetovanj z deležniki predstavljajo zanesljivo in skupno osnovo za razvoj analize programskega območja ter drugih temeljnih poglavij programa.

Partnerski pristop, sprejet v fazi programiranja, se bo ohranil tudi med fazami izvajanja programa, spremljanja in vrednotenja. Načelo partnerstva se bo odražalo ne le v sestavi Odbora za spremljanje, temveč tudi z vključevanjem partnerjev in deležnikov v dialog in strateško interakcijo v celotnem življenjskem ciklu programa.

Člani Odbora za spremljanje (in vse programske osebe) bodo upoštevali obvestilo Komisije o smernicah za izogibanje in obvladovanje navzkrižij interesov v skladu s finančno uredbo (2021/C121/01). Predloga za izjavo in s tem povezana navodila (v skladu z izkušnjami iz programskega obdobja 2014–20) bodo pripravljena in poslana v podpis članom Odbora za spremljanje.

Izvajanje programa Interreg Italija-Slovenija 2021–2027 bo redno spodbujalo vključevanje ustreznih partnerjev, da bi okrepili preglednost izvajanja in okrepili občutek pripadnosti (ownership) med partnerji.

5. PRISTOP H KOMUNICIRANJU IN PREPOZNAVNOSTI PROGRAMA INTERREG (CILJI, CILJNO OBČINSTVO, KOMUNIKACIJSKI KANALI, VKLJUČNO Z DRUŽBENIMI MEDIJI, KJER JE USTREZNO, NAČRTOVANI PRORAČUN IN USTREZNI KAZALNIKI ZA SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE)

Pristop strategije komuniciranja in prepoznavnosti programa Interreg Italija-Slovenija je usmerjen v razširjanje vsebine programa, tekočih dejavnosti in rezultatov, ki zagotavljajo prepoznavnost sofinanciranja EU. Splošni cilj komuniciranja programa je povečati ozaveščenost javnosti o podpori EU projektom na čezmejnem območju z učinkovito uporabo komunikacijskih instrumentov.

Delovni jezik, ki se večinoma uporablja v programskih strukturah, je angleščina, čeprav bodo na sejah Odbora za spremljanje zagotovljene prevajalske storitve. Pri izvajanju projektov se bosta uporabljala italijanski in slovenski jezik.

Glavni **cilji** strategije komuniciranja in prepoznavnosti so:

- razširjati vsebino in prednostne naloge programa;
- spodbujati možnosti financiranja programa;
- spodbujati dosežke projektov in aktivnosti kapitalizacije;
- zagotoviti prepoznavnost trem operacijam strateškega pomena;
- podpirati programske organe, prijavitelje in upravičence pri učinkovitem razvoju in izvajanju projekta z zagotavljanjem dobro delujoče notranje komunikacije med programskimi strukturami za učinkovito delovanje programa ter zagotavljanjem prijaviteljem in upravičencem visokokakovostno in pravočasno podporo v vseh fazah izvajanja projekta

Ciljno **občinstvo** komunikacijskih in razširjevalnih dejavnosti programa in projektov je mogoče nadalje razdeliti v različne ciljne skupine:

- prijavitelji in upravičenci (projektni partnerji);
- organi programa;
- strokovnjaki in eksperti;
- širša javnost (mladi, družine);
- šole in učitelji ali profesorji;
- nevladne organizacije;
- mediji.

Program si bo prizadeval za aktivno vlogo v komunikacijskih dejavnostih programa. To bo izvedeno prek:

- izdelave spletne strani, ki bo gostila spletne strani projekta, poseben razdelek spletne strani bo namenjen trem operacijam strateškega pomena;
- zagotovitve že pripravljenega logotipa, skladnega z usklajeno podobo programa;
- zagotavljanja smernic za vizualno identiteto;
- zagotavljanja smernic za usklajene kampanje v družbenih medijih;
- organiziranja ciljno usmerjenih komunikacijskih delavnic za prijavitelje in upravičence;
- podpore organizaciji kampanj za razširjanje rezultatov treh strateških projektov: POSEIDONE; ADRIONCYCLETOUR in KRAS-CARSO II.

Izhajajoč iz izkušenj programskega obdobja 2014-20, mora biti komunikacija usmerjena v aktivnejše vključevanje mladih in študentov, kar je eden od razlogov za intenzivnejšo uporabo družbenih medijev v programskem obdobju 2021-27. Še en poudarek pri aktivnostih obveščanja in prepoznavnosti bi moral biti na šolah in profesorjih: treba jih je bolj vključiti na primer kot pridružene partnerje v razpise, namenjene izobraževalnim ustanovam. Program se bo pridružil projektu Na šoli odprte kohezije (ASOC).

Ciljne skupine bodo vključene preko:

- neposredne vključenosti v aktivnosti projekta (upravičenci, prijavitelji, pridruženi partnerji);
- posebnih kampanj za posamezne starostne skupine;
- razširjanja rezultatov projekta: uporabe rezultatov projekta (prebivalci, tehnično osebje, študenti, učitelji itd.)

Komunikacijski kanali:

- spletna stran, vključno s spletnimi stranmi upravičencev;
- kanali družbenih omrežij: Facebook, Instagram, Youtube, LinkedIn, Twitter;
- komunikacijske kampanje (vprašanja, materiali in pripomočki, logotip);
- organizacija dogodkov za širšo javnost;
- javni dogodki (letni dogodki, delavnice za prijavitelje/upravičence/programske strukture/strokovnjake);
- spletni dogodki (za širšo javnost in za strokovnjake);
- sestanki;
- spletne kampanje, vključno s produkcijo vizualnih elementov (npr. pripovedovanje zgodb, izdelava videov, infografike);
- Portal Keep.eu.

Organ upravljanja bo ob upoštevanju kontinuitete s programskim obdobjem 2014-20 določil odgovornega za komunikacijo, ki bo član Skupnega sekretariata in bo deloval v skladu z navodili Odbora za spremljanje.

Slovenska nacionalna kontaktna točka in obe italijanski regiji bosta nudili podporo pri izpolnjevanju komunikacijskih nalog in določil.

Spremljanje in vrednotenje aktivnosti komuniciranja in prepoznavnosti bodo redno izvajali notranji ali zunanji ocenjevalci. Podatki za ocenjevanje bodo pridobljeni iz anket, internih statistik ali analitike spletnih strani in družbenih medijev. Odbor za spremljanje bo vsako leto analiziral napredek in učinkovitost komunikacijskih aktivnosti. Program bo uporabil podroben nabor izložkov, rezultatov in kazalnikov uspešnosti za spremljanje in ocenjevanje komunikacijskih dejavnosti ter izboljšanje njihove uspešnosti. Glavni kazalniki učinka bodo:

- Spletna stran: število obiskov;
- Družbeni mediji: število sledilcev, število objavljenih vsebin, število ogledov in interakcij;
- Javni dogodki: število organiziranih dogodkov, število udeležencev.

Kazalniki rezultatov se bodo nanašali na splošno uporabnost komunikacijskih aktivnosti za ciljne skupine in njihovo vključenost, kazalniki uspešnosti pa na spremembo mnenja ciljnih skupin in njihovo večjo ozaveščenost o možnostih financiranja.

Načrtovani proračun

Proračun za komuniciranje o programu znaša 1,2 % celotne vrednosti programa.

6. NAVEDBA PODPORE ZA PROJEKTE MANJŠEGA OBSEGA, VKLJUČNO Z MAJLIMI PROJEKTI V OKVIRU SKLADOV ZA MALE PROJEKTE

Projekti omejenega finančnega obsega ali »projekti majhnega obsega« so v programu Interreg Italija-Slovenija 2021-2027 orodje, ki prispeva k doseganju ciljev programa in k premagovanju čezmejnih ovir ter zlasti k sodelovanju in spodbujanju zaupanja med državljani in institucijami, ozaveščanju, spodbujanju medsebojnega razumevanja in mreženju.

Program bo uresničeval te cilje preko neposredne podpore projektom omejenega finančnega obsega (člen 24 (1.a) Uredbe Interreg) ter z uporabo pristopa od spodaj navzgor v okviru Sklada za male projekte (člen 24 (1.b). in 25. člen Uredbe Interreg).

Evropska prestolnica kulture 2025 Nova Gorica · Gorica si prizadeva ustvariti in izvesti program dogodkov, ki poudarjajo bogastvo kulture, skupno dediščino in zgodovino ter prinašajo koristi lokalnim skupnostim. Program Interreg Italija-Slovenija 2021-2027 bo EPK 2025 podprl prek Sklada za male projekte. EZTS GO bo vodil izvajanje sklada kot edini upravičenec prek odprtih razpisov in poenostavljenih prijavnih postopkov. V okviru Sklada za male projekte se bo izvajal pristop od spodaj navzgor za izbiro novih predlogov projektov za financiranje projektov, ki bodo prispevali k doseganju ciljev programa in bodo ustrezali specifičnemu cilju 4.6: »Krepitev vloge kulture in trajnostni turizem v gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in družbenih inovacijah. Od leta 2022 je predviden letni razpis za zbiranje projektov. Pričakujeta se dve vrsti projektov:

- kratki projekti z najdaljšim trajanjem dvanajst mesecev in proračunom med 30.000 € in 100.000 €. Ti projekti se bodo večinoma izvajali v letu 2025.
- dolgi projekti, ki presegajo trajanje dvanajstih mesecev, vendar se končajo v 24 mesecih. Dodelitev do 200.000 €.

Sklad za male projekte bo uporabljal poenostavljene stroškovne možnosti, kot jih določa čl. 25 (6) uredbe Interreg za projekte, ki ne presegajo 100 000 EUR. EZTS GO bo podpiral tudi uporabo poenostavljenih stroškovnih možnosti (SCO) za projekte z večjim proračunom. SCO bodo določene in izbrane na ravni programa.

Poleg Sklada za male projekte, namenjenega pobudam EPK 2025 v okviru specifičnega cilja 4.6, bo program podpiral tudi čezmejne pobude med ljudmi, ki se bodo izvajale v obliki projektov majhnega obsega v okviru specifičnega cilja 1 programa Interreg. (c): »vzpostaviti medsebojno zaupanje, zlasti s spodbujanjem ukrepov, ki temeljijo na stikih med ljudmi (people-to-people)«.

Interreg
Italia-Slovenija

Cofinanziato
dall'Unione europea
Sofinancia
Evropska unija

Ukrepi, ki bodo podprti, bodo usmerjeni v krepitev čezmejnega sodelovanja s povezovanjem in izmenjavo izkušenj na področjih skupnega interesa, spodbujanjem zaupanja in krepitvijo skupne identitete s premagovanjem jezikovnih, kulturnih in geografskih ovir. Projekti bodo v razponu od 30.000 do 100.000 € ESRR in bodo trajali 12 mesecev. Razpis za projekte se lahko objavi v letu 2024.

7. IZVEDBENE DOLOČBE

7.1. Organi programa

Organ/organ	Ime ustanove	Kontaktno ime	E-naslov
Organ upravljanja	Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina Centralna direkcija za finance Centralna računovodska služba	Laura Comelli	adg.itaslo@regione.fvg.it
Nacionalni organ (za programe s sodelujočimi tretjimi ali partnerskimi državami, če je primerno)	N/A	N/A	N/A
Revizijski organ	Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina Predsedstvo dežele Generalna direkcija Revizijska služba	Gianluca Dominutti	audit@regione.fvg.it
Skupina predstavnikov revizorjev	Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina / Predsedstvo dežele / Generalna direkcija / Revizijska služba Republika Slovenija – Ministrstvo za finance Republike Slovenije, Urad RS za nadzor proračuna	Gianluca Dominutti Gregor Greif Direktor	audit@regione.fvg.it gregor.greif@gov.si

Organ, ki mu Komisija nakaže plačila	Ministrstvo za gospodarstvo in finance – Generalni inšpektorat za finančne odnose z Evropsko unijo (IGRUE)	Paolo Zambuto	paolo.zambuto@mef.gov.it
Organ, ki ni organ upravljanja in mu je zaupana računovodska funkcija	Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina, Centralne direkcija za finance	V imenovanju	finanze@regione.fvg.it

7.2. Postopek za ustanovitev skupnega sekretariata

Organ upravljanja (MA) po posvetovanju z državami članicami/partnerji programa ustanovi Skupni sekretariat (JS) za program v skladu s členom 17(6)(b) in členom 46(2) Uredbe Interreg.

Za programsko obdobje 2021–2027 nameravajo Organ upravljanja in sodelujoče države članice ohraniti osebje Skupnega sekretariata (SS), vzpostavljeno v programskem obdobju 2014–20, ki ga sestavlja pet dvojezičnih sodelavcev, ki so zaposleni s pogodbami za nedoločen čas pri deželni upravi Furlanije - Julijske krajine.

Organ upravljanja in sodelujoče države članice nameravajo dopolniti SS z dodatnim osebjem, katerega sestava naj odraža specifično programsko območje v smislu dobrega poznavanja njegovih glavnih značilnosti ter dveh nacionalnih jezikov programa in angleščine.

Novo osebje na pregleden način izbereta obe državi članici.

Za dodatno zaposlovanje osebja SS bo Organ upravljanja zagotovil skladnost s pristopom dobrega programskega partnerstva v skladu z 2. odstavkom 46. člena Uredbe Interreg ter načeli enakega obravnavanja, enakosti med moškimi in ženskami ter nediskriminacije.

SS odgovarja za svoje delovanje Organu upravljanja, njegova glavna vloga pa je pomoč Organu upravljanja pri upravljanju programa in učinkovita podpora Odboru za spremljanje pri opravljanju njegovih nalog. SS skrbi za tekoče izvajanje in spremljanje Programa, informira potencialne upravičence o možnostih financiranja v okviru Programa in pomaga upravičencem pri izvajanju operacij.

Organizacija programa bo zagotovila, da osebje, ki se ukvarja s pripravo vlog, ne bo vključeno v izbirne postopke.

7.3. Porazdelitev obveznosti med sodelujočimi državami članicami in, kjer je primerno, tretjimi ali partnerskimi državami in ČDO v primeru finančnih popravkov, ki jih naloži organ upravljanja ali Komisija

Porazdelitev obveznosti v okviru upravljanja Programa je zagotovljena v skladu s členi 69, 74, 76 in – za posebne namene finančnega upravljanja in posledičnih popravkov – 103 Uredbe (EU) št. 1060/2021.

V skladu s členom 69, 1 in 2 Uredbe (EU) št. 1060/2021 imajo države članice sisteme upravljanja in nadzora za svoje programe v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja in ključnimi zahtevami iz Priloge XI k Uredbi, zagotavljajo zakonitost in pravilnost odhodkov, vključenih v računovodske izkaze, predložene Komisiji, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečevanje, odkrivanje in popravljanje ter poročanje o nepravilnostih, vključno z goljufijami.

Države članice nosijo odgovornost v zvezi z uporabo finančnih sredstev ESRR iz programa skladno z naslednjimi pravili:

- vsaka država članica nosi odgovornost za morebitne finančne posledice nepravilnosti, ki jih povzročijo vodilni partnerji in projektni partnerji na njenem ozemlju ali EZTS, če je registrirano na njenem ozemlju;
- za sistemsko nepravilnost ali finančni popravek na ravni programa, ki ga ni mogoče povezati z določeno državo članico, odgovornost skupaj nosita obe državi članici v sorazmerju z ESRR, zahtevanim pri Evropski komisiji za obdobje, ki je podlaga za finančni popravek.

Tehnično pomoč (TA) skupaj financirajo države članice, ki sodelujejo v programu. Največja dodelitev (ESRR in nacionalno sofinanciranje) za tehnično pomoč je določena v skladu s členom 27 odst. 3 Uredbe (EU) št. 1059/202. Dejavnosti osrednjega programa bo neposredno upravljal OU, enakopravno pa jih bodo sofinancirale države članice. Podrobnosti o proračunu tehnične pomoči bodo navedene v predpogodbi, ki bo podpisana v skladu s členom 16 odst. 5 navedene uredbe Interreg.

Brez poseganja v odgovornost držav članic za odkrivanje in odpravljanje nepravilnosti in za izterjavo neupravičeno izplačanih zneskov, organ upravljanja zagotovi, da vodilni partner izterja

vsak znesek, izplačan zaradi nepravilnosti. Posledično bodo projektni partnerji vodilnemu partnerju povrnili neupravičeno plačane zneske.

Kar zadeva postopke za zbiranje in poročanje o nepravilnostih, je v skladu s Prilogo XII Uredbe (EU) št. 1060/2021 za poročanje o nepravilnostih odgovorna država članica, v kateri je upravičenec imel nepravilne izdatke pri izvajanju operacije v skladu s členom 69(2). Država članica poročevalka obvesti Organ upravljanja in Revizijski organ programa.

Nalogo zbiranja informacij o nepravilnostih, odkritih na upravičenem območju italijanske države, zagotavljajo kontrolorji prve stopnje in/ali revizijski organ. Organ upravljanja jih posreduje Komisiji, tako da ustrezno implementira obrazec OLAF v sistemu IMS prek pristojne centralne uprave italijanske države (predsedstvo Sveta ministrov – Oddelek za evropske politike).

V primeru odkritja nepravilnosti na upravičenem ozemlju Republike Slovenije Služba Vlade RS za evropski razvoj in kohezijsko politiko zbrane podatke sporoči Uradu RS za nadzor proračuna (AFCOS) in hkrati obvesti Organ upravljanja in Revizijski organ programa.

V zvezi z nepravilnostmi pri slovenskih upravičencih Organ upravljanja pridobi poročila in začne postopek finančne korekcije, ponovne določitve prispevka in izterjave, kot je opisano zgoraj.

PS informacijski sistem napaja s podatki in posodobitvami o ugotovljenih nepravilnostih.

V skladu s členom 103 Uredbe (EU) št. 1060/2021 o finančnih popravkih držav članic, slednje zaščitijo proračun Unije in uporabijo finančne popravke tako, da ukinejo celotno ali delno podporo iz skladov za operacijo ali program, pri katerih se ugotovi, da so odhodki, prijavljeni Komisiji, nepravilni. Poleg tega se finančni popravki evidentirajo v računovodskih izkazih za obračunsko leto, v katerem je sprejeta odločitev o preklicu.

Pri ugotavljanju nepravilnosti mora Organ upravljanja:

- nemudoma pridobiti poročila o nepravilnostih (prva poročila in naknadne posodobitve) od upravičencev neposredno ali preko VP zadevnega projekta;
- pošiljati poročila PS za presojo obstoja pogojev za sporočanje EK in za napajanje programskega informacijskega sistema;
- poskrbeti za popravek/ponovno določitev prispevka;
- sprožiti posledične postopke izterjave neupravičeno izplačanih zneskov od zadevnih upravičencev;

- redno (vsako četrletje) obveščati druge nosilce programa o ugotovljenih nepravilnostih in s tem povezanih posodobitvah;
- ustrezno obveščati Odbor za spremljanje in druge ustrezne organe o izidu odločitev, ki jih sprejmejo nadzorne strukture/organ programa (prvostopenjska kontrola, revizijski organ), ki so odkrili nepravilnosti;
- vodi seznam neizterljivih zneskov, pa tudi zneskov, ki se nanašajo na začasno ustavljene transakcije na podlagi morebitnih sodnih postopkov ali upravnih pritožb z odložilnim učinkom.

V zvezi s postopkom finančnega popravka in izterjavo po prejemu poročila o nepravilnostih (prva poročila in poznejše posodobitve od upravičencev neposredno ali prek vodilnega partnerja zadevnega projekta), ne glede na to, ali je bilo posredovano EK ali ne, Organ upravljanja lahko nadaljuje s popravkom/ponovnim določanjem prispevka in s posledično izterjavo neupravičeno izplačanih zneskov od vodilnega partnerja, v primeru, da je bil javni prispevek upravičencu že plačan.

Organ upravljanja sproži postopke izterjave neposredno zoper vodilnega partnerja (italijanskega ali slovenskega), v skladu s postopki, opisanimi v programskih priročnikih. Kjer je mogoče, se izterjava izvede s kompenzacijo z zneski, ki jih je treba nadalje plačati za isti projekt, ali, če kompenzacija ni mogoča, z zahtevo za povračilo zadevnih zneskov. V primeru, da dolжник vrnitve ne izpolni v določenem roku, se zaračunajo morebitne zamudne obresti, v skladu s čl. 49 deželnega zakona FVG 7/2000. Izterjani zneski se torej vrnejo v deželni proračun in evidentirajo ločeno.

V skladu s členom 52(2) Uredbe Interreg Organ upravljanja ne bo izterjal neupravičeno plačanega zneska, če ne presega 250 EUR ESRR (brez obresti), plačanih operaciji v danem obračunskem letu.

Če vodilnemu partnerju ne uspe zagotoviti poplačila od projektne partnerja/končnega upravičenca ali če Organu upravljanja ne uspe zagotoviti poplačila od vodilnega partnerja ali končnih upravičencev, država članica, na ozemlju katere se projektni partner/končni upravičenec nahaja, organu upravljanja povrne neupravičeno plačani znesek temu projektne partnerju.

Organ upravljanja je odgovoren za vračilo izterjanih zneskov v splošni proračun Evropske unije, ko so zneski izterjani od vodilnega partnerja /države članice.

Če ima Organ upravljanja kakršne koli pravne stroške za postopke izterjave – sprožene po posvetovanju in v medsebojnem dogovoru z zadevno državo članico –, tudi v primeru neuspešnih postopkov, omenjene stroške povrne država članica, kjer deluje odgovorni vodilni partner ali projektni partner.

Ker so države članice v celoti odgovorne za podporo ESRR, dodeljeno vodilnim partnerjem ali projektnim partnerjem, ki se nahajajo na njihovem ozemlju, zagotovijo, da bodo – pred potrditvijo izdatkov – zagotovljeni vsi potrebni finančni popravki, in si prizadevajo za izterjavo neupravičeno plačanih zneskov zaradi nepravilnosti, ki jo je povzročil upravičenec na njihovem ozemlju. Kadar je to primerno v skladu z njeno zakonodajo in v skladu z Direktivo 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011, lahko država članica zaračuna tudi zamudne obresti.

Obveznost vračila v korist Komisije nastane le v primeru izterjave od upravičenca, ki je posledica nepravilnosti v zvezi z zneski, ki so že bili potrjeni Komisiji.

Organ upravljanja odšteje preklicane in izterjane zneske ob prvi izjavi o izdatkih, ki je na voljo pred zaključkom programa, v skladu s postopki, opisanimi v programskih priročnikih. Če projekt ni bil potrjen, so naknadno potrjeni izdatki brez opravljenih finančnih popravkov.

Za namene pravilnega potrjevanja upravičenih izdatkov organ upravljanja vodi »register izterjav« z dokazili o zneskih, predloženih v okviru izjav o izdatkih Komisiji in umaknjenih iz naslednjih potrdil o izdatkih, ter o nepravilnostih, opustitvah in ponovnih določitvah odhodkov po naknadnih pregledih.

8. UPORABA STROŠKOV NA ENOTO, PAVŠALNIH ZNESKOV, PAVŠALNIH STOPENJ IN FINANCIRANJA, KI NI POVEZANO S STROŠKI

Tabela 10

Uporaba stroškov na enoto, pavšalnih zneskov, pavšalnih stopenj in financiranja, ki ni povezano s stroški

Predvidena uporaba 94. in 95. člena	DA	št
Od sprejetja bo program prednostno uporabljal povračilo prispevka Unije na podlagi stroškov na enoto, pavšalnih zneskov in pavšalnih stopenj v skladu s členom 94 Uredbe o skupnih določbah (če da, izpolnite Dodatek 1).		X
Od sprejetja bo program uporabljal povračilo prispevka Unije na podlagi financiranja, ki ni povezano s stroški v skladu s členom 95 Uredbe o skupnih določbah (če da, izpolnite Dodatek 2)		X

Priloga 3 - Seznam načrtovanih operacij strateškega pomena s časovnico

Program namerava izvesti naslednje 3 operacije strateškega pomena:

1) Strateški projekt ADRIONCYCLETOUR prispeva k opredelitvi kolesarske poti, ki poteka vzdolž obale Jadranskega morja v Italiji (Furlanija - Julijska krajina in Veneto) in v Sloveniji (obalno omrežje), vključno z njenimi glavnimi kolesarskimi povezavami z zaledjem (notranje omrežje), in na ravni EUSAIR podpira razvoj inovativnega in privlačnega čezmejnega/transnacionalnega turističnega produkta na JADRANSKO-JONSKI kolesarski poti.

- Vodilni partner: Centralna direkcija za infrastrukturo in prostor – Služba za prometno infrastrukturo, digitalno in trajnostno mobilnost dežele Furlanije - Julijske krajine
- Časovnica: od 1. 9. 2022; trajanje 36 mesecev
- Proračun: ESRR 3.500.000 evrov.

2) Strateški projekt POSEIDONE spodbuja trajnostni razvoj ozemlja v čezmejnem obsegu, spodbuja krepitev naravnega okolja, zaščito biotske raznovrstnosti, izvajanje zelene in modre infrastrukture ter posredno prispeva k razvoju trajnostnega in okolju-prijaznega turizma ter nadgrajuje tudi rezultate prejšnjih projektov Interreg.

- Vodilni partner: VeGAL – Razvojna agencija vzhodnega Veneta
- Časovnica: od 1. januarja²⁰²³; trajanje: 36 mesecev.
- Proračun: ESRR 3.500.000 evrov.

3) Strateški projekt KRAS - CARSO II prispeva k trajnostnemu razvoju čezmejnega funkcionalnega območja Matičnega krasa, spodbuja trajnostni in okolju prijazen turizem v popolni skladnosti z okoljskimi in zgodovinskimi danostmi območja, pri čemer kapitalizira rezultate prejšnjih projektov Interreg.

- Vodilni partner: Regionalna razvojna agencija Krasa in Brkinov
- Časovnica: od 1. januarja²⁰²³; trajanje: 36 mesecev.
- Proračun: ESRR 3.500.000 evrov.

Projektne partnerji in pridruženi partnerji, pomembni za posebne teme treh strateških operacij, skupaj s podrobnim opisom projektov so priloženi temu IP v prilogi »Drugi dokumenti držav članic«.

Interreg
Italia-Slovenija

Cofinanziato
dall'Unione europea
Sofinancira
Evropska unija